ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ – ОЛИЙ БАХТ

UZBEKISTON KASABA UYUSHMALARI FEDERATSIYASI
FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN

ИШОНЧ

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

19 март, пайшанба 1998 йил №32 (534)

Сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади

УШБУ СОНДА:

2-бетда
ИНСОН САЛОМАТЛИГИ ЙЎЛИДА

3-бетда
ЯХШИ ХУЛҚ ОИЛАДАН БОШЛАНАДИ

4-бетда
КИКБОКСИНГ ЮЛДУЗЛАРИ ЕТИШМОҚДА

ВАЗИРЛАР БИШКЕКДА УЧРАШДИЛАР

Бишкек, 17 март. Қирғизистон пойтахтида Ўзбекистон Республикаси, Қозоғистон Республикаси ва Қирғизистон Республикаси Бош вазирлари Кенгашининг навбатдаги йиғилиши бўлди. Йиғилишда Ўзбекистон Бош вазири Ўткир Султонов, Қозоғистон Бош вазири Н.Балгимбаев ва Қирғизистон Бош вазири А.Жумагулов бошчилигидаги делегациялар иштирок этди.

Музокаралар чоғида мамлакатлар ўртасидаги интеграция жараёнларини янада ривожлантириш ва чуқурлаштириш масалалари муҳокама этилди. Жумладан, халқаро консорциумлар ташкил этиш бўйича таклиф, шунингдек Сирдарё ҳавзаси сув-энергетика ресурсларидан, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиат инъомларидан тўғри фойдаланиш каби масалалар, соғлиқни сақлаш ва тиббиёт фани соҳаларида Қозоғистон, Қирғизистон ва Ўзбекистон республикаларининг ҳамкорлик дастури тўғрисидаги ҳукуматлараро битимлар лойиҳалари ҳамда кун тартибидаги бошқа қатор долзарб масалалар кўриб чиқилди.

Музокаралар натижасига кўра тегишли ҳужжатлар имзоланди. Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон бош вазирлари оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашар эканлар, улар иқтисодиётнинг кўплаб соҳаларида ҳамкорликнинг мустаҳкамланаётганлиги тўғрисида мамнуният билан гапирдилар ва интеграцион жараёнларнинг бундан буёнги ривожланиши мамлакатларимиз олдидаги мақсадларга тезроқ эришишига ёрдам беришига ишонч билдирдилар.

Шу куни уч Марказий Осиё давлатлари ҳукумат делегациялари раҳбарлари Қирғизистон Республикаси Президенти Асқар Ақаев томонидан қабул қилиндилар. Бўлиб ўтган суҳбат чоғида ягона иқтисодий ҳудудни ташкил этган мамлакатлар саноат корхоналари ишини янада кучайтириш масалалари, шунингдек шу ойнинг охирларида Тошкентда бўлиши мўлжалланган Давлатлараро Кенгаш мажлисига тайёргарлик масалалари муҳокама этилди.

Баҳодир МАМАЖОНОВ,
«Жаҳон» АА махсус мухбири.

ЭР-РИЁЗДА ПРЕЗИДЕНТ КИТОБИНИНГ ТАҚДИМОТИ

Саудия Арабистони Подшоҳлигида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» китобининг араб тилидаги нашри тақдимоти бўлиб ўтди. Тақдимот маросими пойтахтнинг дипломатлар мавзесидаги Ал-Товаийқ саройида ўтказилиб, мамлакат жамоатчилиги ҳамда дипломатик корпус вакилларида катта қизиқиш уйғотди.

Маросимни Ўзбекистоннинг Саудия Арабистонидаги элчиси Солиҳ Иноғомов очди.

Йиғилганлар подшоҳ Сауд номидаги университет доктори Солиҳ ал-Хатлан маърузасини катта қизиқиш билан тингладилар. Унинг таъкидлашича Ўзбекистон нафақат географик жойлашуви билангина Марказий Осиёда стратегик муҳим ўринни эгаллайди. Мамлакат улкан табиий-иқтисодий ресурсларга, кучли инсоний салоҳиятга, бой тарихий ва маданий меросга эга.

Олим китобнинг айрим бўлимлари ҳақида тўхталиб, мамлакатимиз раҳбарининг этник ва диний қарама-қаршиликлар, экстремизм ва ҳар қандай минтақавий зиддиятларни ўз ичига олган хавфларни чуқур англашига диққатни қаратди. У айниқса, китобда Марказий Осиёнинг ёш давлати олдида турган муаммолар ва қийинчиликлар билан бирга уларни бартараф этиш йўллари кўрсатилганлигини таъкидлаб ўтди.

Доктор ал-Хатлан Ўзбекистон Президентининг ушбу асари Саудия Арабистони ва бошқа араб мамлакатлари учун муҳим аҳамият касб этишини айтди. Китоб минтақанинг бошқа давлатлари тўғрисида ҳам кўплаб маълумотлар беради. Шу муносабатлар билан у ватандошларини — олимлар ва журналистларни бугунги кунда Марказий Осиё мамлакатлари ҳақиқий аҳволини жуда эътибор билан ўрганишга, у ерда содир бўлаётган сиёсий ҳамда ижтимоий-иқтисодий ўзгаришларни ёритишга чақирди.

Тақдимот маросимида сўзга чиққан Малайзия, Россия, Туркия ва Украинанинг дипломатик ваколатхоналари раҳбарлари ҳам Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг китобига юксак баҳо бердилар.

«Жаҳон» ахборот агентлиги.

Иқтисодиёт хабарлари

ПЕШҚАДАМЛИКНИ КЎЗЛАБ

Қорақалпоғистондаги турдош корхоналар орасида энг йириги ва пешқадами ҳисобланган «Қўнғиротун» ҳиссадорлик жамияти жамоаси март ойидан бошлаб юқори суръат билан ишламоқда. Бу ерда биринчи марта ҳар куни 100 тонна ун ишлаб чиқаришга эришилди.

Корхона ўтган йилни жуда катта меҳнат ютуқлари билан якунлаб, салкам 20 минг тонна ун, 150 тонна макарон маҳсулотлари тайёрлаб истеъмолчиларга жўнатган эди. Натижада олинадиган даромад миқдори ҳам кескин ортди. Ҳар қачонгидан ҳам кўп - 30 миллион сўмдан зиёдроқ соф фойда олишга муваффақ бўлинди. Шунча фойданинг 5 миллион 272 минг сўми ҳиссадорларга дивиденд учун берилиши айни муддао бўлди. Чунки жамоа ҳар бир аъзосининг ишончи мустаҳкамланди. Йил сайин манфаатдорлиги ортиб боргач, ишлаб чиқаришга муносабати ҳам ўзгарди, фақат сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришни асосий мақсад қилиб қўйди.

Корхонага хориждан асосан, Германиядан ғалла сотиб келтирилар эди. Ўтган йилдан эътиборан бунга чек қўйилиб, ҳозир мамлакатимизнинг Қашқадарё, Сурхондарё, Жиззах вилоятларидан Қорақалпоғистоннинг Чимбой, Беруний ва Қонликўл туманларидан келтирилган хом ашёлар қайта ишланмоқда.

Ҳамиша пешқадамликка интилаётган корхона аҳил жамоаси умумхалқ байрами - Наврўзгача йилнинг биринчи чораги режасини ортиғи билан уддалаб чиқишни мўлжаллаб фидокорона меҳнат қилаётир.

Абду РАҲМОН,
«Ишонч» мухбири

АҲОЛИГА ҚУЛАЙЛИК

Республика мустақиллиги 6 йиллиги арафасида Жиззах шаҳрида троллейбус қатнови йўлга қўйилган эди.

Наврўз байрами арафасида яна 3,5 километрлик масофада троллейбус қатнови қатнайдиган бўлди. Бу билан шаҳарнинг Жанубий қисмида истиқомат қилувчи аҳолиси Олмазор маҳалласига анча арзон транспорт хизматидан баҳраманд бўладиган бўлди.

Вилоят ҳокимлиги ана шу мақсадда 15 миллион сўмлик маблағ сарфлади.

Қурилиш ишлари Жиззах вилоят ҳокимлиги қурилиш бошқармаси томонидан амалга оширилди.

Абдуманноп АЗИМОВ,
«Ишонч» мухбири.

ЕТТИ ИҚЛИМ НАФАСИ

Бутунхитой халқ вакиллари кенгаши депутатлари Чжу Жунцзи номзодини Хитой Давлат Кенгаши раислигига лойиқ деб топдилар. Бу лавозимни эгаллашидан олдин Чжу Жунцзи Давлат Кенгаши раисининг ўринбосари вазифасида эди.

***

Россия президенти Борис Ельцин саломатлиги ёмонлашганлиги сабабли, бугунга режалаштирилган Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги раҳбарлари учрашувини бошқа кунга қолдириш ниятини билдирди. Президент қаттиқ шамоллаб қолган.

***

Косово албанлари серб ҳукумати вакиллари билан учрашишдан яна бош тортдилар. Сербия Бош вазири ўринбосари Радко Марковичнинг айтишича, албанлар музокараларга рози бўлмай, ўз манфаатларига зид иш тутмоқдалар.

***

Мисрнинг жанубий ҳудудида ислом экстремистлари ва полиция ўртасида қонли тўқнашув бўлиб ўтди. Оқибатда уч нафар полициячи ва тўрт нафар экстремист ҳалок бўлган.

***

Буюк Британия ташқи ишлар вазири Робин Кук Яқин Шарқ мамлакатлари бўйлаб сафарини давом эттирмоқда. У Исроилда бўлганида Қуддус шаҳрида яҳудийлар учун қурилаётган уйларни бориб кўрди. Робин Кукнинг баёнот беришича, Қуддусда яҳудийлар учун турар жойлар қурилиши Исроил-Фаластин тинчлик келишувларига зид келади.

***

25 март куни Германия пойтахти Бонн шаҳрида Косово атрофидаги можароларни тинч йўл билан ҳал этишга қаратилган махсус йиғилиш бўлиб ўтиши кутилмоқда. Мазкур анжуманда АҚШ Давлат котиби Мадлен Олбрайт хоним ҳам иштирок этиш ниятини билдирди.

***

Арманистонда ўтказилган президент сайловларининг дастлабки натижаларига кўра мамлакат Бош вазири Роберт Качарян ҳозирча ғалаба қозониб турибди. У бошқа номзодлардан 39 фоиз кўп овозга эга бўлган.

Жаҳон ахборот агентликлари хабарлари асосида.

Байрам нафаси

БАҲОР ТАНТАНАСИ

Мустақиллик шарофати билан халқимиз Наврўзни ҳар йили катта тантаналар билан нишонламоқда. Бу йил ҳам ушбу байрамни ўзгача кўтаринкилик билан қаршилаётирмиз. Ҳаётимизда юз бераётган янгиланишлар, иқтисодий, ижтимоий соҳаларда қўлга киритилаётган ютуқлар эса байрам шукуҳини янада оширмоқда. Улуғ айём арафасида мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган дипломатия ваколатхоналари, хорижий ташкилотлар вакиллари ҳам ўз қувончларини биз билан баҳам кўрмоқда.

ЎзА мухбирининг Ҳиндистоннинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Мелкулангара Кумаран Бхадракумар билан суҳбати ҳам халқимизнинг қадимий байрами - Наврўз ҳақида кечди.

- Наврўз ҳақида гапирганда, аввало, шуни таъкидлашни истардимки, у бошқа байрамлар сингари халқнинг ғурурини намоён қиладиган, қалбини тўлқинлантирадиган, яратувчилик ишларига илҳомлантирадиган гўзал, беғубор айёмдир. Наврўзда барча эзгу ҳислатлар мужассам. У баҳор тантанасидир. Биласизми, Наврўз шодиёнаси Ҳиндистоннинг жанубий вилоятларида ўтказиладиган Онам байрамини ёдимга солади. Бу байрамда ҳам дўстлик, тинчлик, меҳнат ютуқлари, халқнинг орзу-умидлари куйланади. Фурсатдан фойдаланиб, бутун Ўзбекистон халқини яқинлашиб келаётган Наврўзи олам билан қутлайман. Бу шукуҳли айёмда халқингизнинг қувончига шерик бўлаётганимдан чексиз бахтиёрман.

- Жаноб Бхадракумар, Ўзбекистонда элчилик фаолиятини олиб бораётганингизга ҳам анча вақт бўлди. Табиийки, Ўзбекистондаги янгиланиш жараёни, иқтисодий-ижтимоий ислоҳотлардан огоҳсиз. Шу ҳақдаги фикрларингиз билан ўртоқлашсангиз.

- Дарҳақиқат, Ўзбекистондаги икки ярим йиллик фаолиятим даврида бу ерда улкан ўзгаришларнинг гувоҳи бўлдим. Ўзбекистон қисқа вақтда катта муваффақиятларга эришди. Айниқса, сўнгги икки йил ичида муҳим ютуқлар қўлга киритилди. Айрим қўшни юртларда миллий, диний ва этник можаролар бўлиб турган бир пайтда, Ўзбекистон тинчлик ва барқарорлик макони сифатида изчиллик билан ривож топиб бораётир. Бу Ўзбекистон ҳукумати, хусусан Президент Ислом Каримов юритаётган доно сиёсат мевасидир. 1998 йил Президентингиз томонидан Оила йили деб эълон қилингани ҳам юксак эътиборга лойиқ.

- Элчи жаноблари фурсатдан фойдаланиб Сизни, Сиз раҳбарлик қилаётган ваколатхона ходимларини яқинда мамлакатингизда бўлиб ўтган умумхалқ сайловлари билан табриклашга рухсат этгайсиз. Мазкур йирик тадбирнинг ўзига хос томонлари, мамлакатингиз ва халқингиз учун аҳамияти ҳақида сўзлаб берсангиз?

- Ҳиндистонда - ярим асрлик мустақиллик шароитида демократия тамойиллари чуқур илдиз отди. Амалдаги конституцияга биноан, ҳар бир фуқаро эркин овоз бериш йўли билан халқ ноибларини сайлаш ҳуқуқига эга. Бунда диний эътиқоди, тили, касби, миллатидан қатъи назар сайлаш ҳуқуқига эга бўлган барча фуқаролар - карийб 600 миллионга яқин аҳоли иштирок этади.

Сайлов натижаларига келсак, бу сафар бирор партия ўз ҳукуматини тузиш ҳуқуқига эга бўлиш учун етарли овоз тўплай олмади. Эндиликда мамлакатни коалицион ҳукумат бошқариши эҳтимоли бор. Агар шундай бўлса, Ҳиндистонда илк бор коалицион ҳукумат юзага келади. Бу ҳолда ҳукумат аъзолари сиёсий қарашларидан қатъи назар ўзаро келишув йўлларини изласагина муваффақиятли фаолият кўрсатиши мумкин. Ўзаро келишув, ҳамжиҳатлик эса мамлакат яхлитлигини сақлаш ва мустаҳкамлашнинг зарур омиллардан биридир.

- Сизнингча, янги ҳукумат Ўзбекистон-Ҳиндистон муносабатларида қандай ўзгаришлар ясаши мумкин?

- Аминманки, Ҳиндистонда ҳукуматга қандай партия келишидан қатъи назар, мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар ривожланиб бораверади. Чунки, ўзаро алоқаларимиз мустаҳкам пойдеворга, тарихий илдизга эга. Ҳиндистон халқи ҳамиша Ўзбекистон халқига нисбатан чуқур ҳурмат ва эҳтиром билан қарайди. Башарият тараққиётининг ўчоқларидан бири бўлган Туркистон ўзининг гўзаллиги ва жозибадорлиги билан ҳиндистонликларни ҳамиша ўзига мафтун этади.

ЎзА мухбири Саидмурод РАҲИМОВ суҳбатлашди.

НАВРЎЗ ШАРАФИГА

Хоразм вилояти касаба уюшма ташкилотлари юртимизнинг ардоқли байрамларидан бири Наврўз шарафига ранг-баранг тадбирларни ўтказмоқдалар. Жумладан, давлат муассасалари ходимлари касаба уюшмаси вилоят қўмитаси ночор оилаларга ва кўп йиллар ишлаб нафақага чиққанларга моддий ёрдам учун 15 минг сўм, Хива туманидаги қариялар уй-интернатига 10 минг сўм ажратди. Маҳаллий саноат, маиший хизмат ва коммунал хўжалиги соҳаларида ишлаб пенсияга чиққанлар, меҳнат фахрийлари кам даромадли оилалар ёлғиз оилаларга Наврўз шарафига моддий ёрдам учун 180 минг сўм берилади.

Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмалари вилоят қўмитаси эса Урганч шаҳар болалар уйига 4000 сўм, Меҳнат фахрийларига 15 минг сўм, кам даромадли оилаларга 30 минг сўм пулни моддий ёрдам тариқасида берди.

Касаба уюшмалари халқ таълими ходимларини ҳам Наврўз арафасида моддий ёрдам, бошқа хайрия тадбирлари билан сийлашди. Шу мақсадлар йўлида 350 минг сўм пул ажратилди.

Шихназар АҲМЕДОВ.

КЎРГАЗМА

Наманган шаҳридаги «Тумор» расмлар галереясида баҳор байрами - Наврўзга бағишланган навбатдаги кўргазма очилди. Кўргазмага яхши танилган ва эндигина қўлига мўйқалам олган наманганлик мусаввирларнинг асарларидан ташқари, бошқа жанрлардаги, ҳусусан графика ва ҳайкалтарошлик асарлари ҳам қўйилган.

Кўргазмада халқ амалий санъати усталари асарларига катта ўрин берилган. «Тумор» галереясида жами 50 дан ортиқ санъаткорнинг иши намойиш этилмоқда.

Энг яхши деб эътироф этилган асарлар Ўзбекистон Мустақиллигининг етти йиллигига бағишланган республика кўрик-танловининг якунловчи босқичида намойиш этилади.

Н.ХЎЖАЕВА,
ЎзА мухбири.

Тараддуд

УЧ ҒОЛИБГА УЧ СОВҒА

Узун туманида ободонлаштириш ойлигини ўтказиш одатга айланган. Бу йил ҳам ободонлаштириш ойлиги ўтмоқда. Ҳар йилгидек бу ойлик якуни Наврўз шодиёнасида кўриб чиқилади. Фарқи шуки, уч ғолиб аниқланиб, улар муносиб тақдирланадилар.

Биринчи ўринга гилам қўйилди. Иккинчи ўринга бир сидра сарпо - чопон-дўпписи билан ва учинчи ўринга палос мукофот қилиб белгиланди.

Айни кунларда туманнинг ҳар бир меҳнат жамоаси ўзлари яшайдиган маҳалла ва иш жойларини ободонлаштириш ҳамда тозалигини таъминлаш учун бунёдкорлик ишларини амалга оширмоқдалар. Кўплаб мевали ва манзарали дарахт кўчатларининг экилиши эса туман чиройини очади, албатта.

М.БОТИРОВ,
Узун тумани.

МЕҲНАТ ҚАДР ТОПСА...

Қаерда ишчи меҳнати қадрланса, ўша ерда ютуқлар кўзга ташланади. Меҳнатга муносабат яхшиланади. Бугунги бозор иқтисодиёти шароитида ишчи-хизматчиларни ижтимоий ҳимоялаш муҳим вазифалардан саналади.

Хўш, бу борада «Наманганвилоятгаз» бошқармасида қандай ишлар амалга оширилмоқда? Бошқарма касаба уюшма қўмитасининг раиси Х.Исаков мухбиримизга қуйидагиларни гапириб берди:

- Бошқармамиз раҳбарияти касаба уюшма қўмитаси билан ҳамкорликда ҳар йили ишчиларни ижтимоий муҳофаза қилиш мақсадида чора-тадбирлар тузишади. Ўтган йили ҳам аниқ дастур асосида иш олиб борилди. Ишчи-хизматчиларга иш ҳақи, нафақа ва турли мукофот пуллари ҳар ойда узлуксиз бериб борилди. Бошқарма ходимлари ва уларнинг оила аъзоларидан 60 нафар киши бошқарма қошидаги санатория-профилакторияда, 29 нафар киши республикамиздаги хушманзара ва баҳаво санаторияларда дам олдилар. 90 нафар киши эса саломатликни тиклаш ва физиотерапия илмий-текшириш илмгоҳининг Наманган филиалида ўз саломатликларини тикладилар. Ишчи-хизматчиларнинг 34 нафар ўғил-қизларига Косонсой туманидаги «Шодлик» болалар дам олиш базаларида дам олишлари учун бепул йўлланмалар берилди.

Ўтган йили ишчи-хизматчиларга бозор баҳосидан 30 фоиз арзон нархда 5 тонна гўшт, 12 тонна гуруч, 600 килограмм лимон, 5200 килограмм сабзавот маҳсулотлари тарқатилди. Ходимларга ҳар бир иш куни учун 50 сўмдан пул бериб турилди. Кам таъминланган 70 та оилага бошқарма ҳисобидан 530 минг сўмдан зиёд, касаба уюшмалари маблағидан эса 174 минг сўмлик моддий ёрдам кўрсатилди. 11 та ёлғиз оиланинг уй-жойларини сифатли таъмирлашда, яшаш шароитларини яхшилашда, ёрдамга муҳтож 9 та оиланинг хонадонларини бепул газлаштирилишида ўз ҳиссамизни қўшдик. Бошқарма томонидан 7 та фарзанднинг хатна тўйи ўтказилиб, «тўйбола»ларнинг ҳар бирига жамғарма банкидан ҳисоб очилиб 1000 сўмдан пул қўйилди.

Энг муҳими, иш жойларини қисқартирилишига йўл қўйилмади. Бундан, албатта ишчи-хизматчилар мамнун.

Мана, оила йилининг ҳар бир дақиқаси қувончлар билан ўтаяпти. Жорий йилда ҳам ишчи-хизматчиларнинг унумли меҳнат қилишлари, ўз вақтида маданий дам олишлари, умуман уларни моддий ва маънавий жиҳатдан муҳофаза қилиш учун бор куч ва имкониятлардан тўла фойдаланамиз. Яхши кунларни, мамлакатимизда кенг нишонланадиган байрамларни биргаликда ўтказиш анъаналари давом эттирилади.

«Ишонч» мақолалари изидан

МУХБИР АРАЛАШГАЧ

Таҳририятимизга Қамаши туман «Оқрабод» жамоа хўжалигида яшовчи Эркин Бобоқуловдан шикоят хати келди. 1996 йили хўжаликда биринчи, 1997 йили эса учинчи бўлиб бригадамиз режани бажарди. Пахтачиликдаги ютуғимизни жамоа хўжалиги магнитафон билан тақдирлади,-деб ёзади муаллиф. - Режа ошиғи билан бажарилган бўлсада жамоа раҳбари Ҳ.Ҳаитов, бошқарув аъзолари 27 октябрь куни «сен сабабсиз мажлисга қатнашмадинг» деб мени ишдан бўшатишди. Аслида жамоа раҳбарининг розилиги билан мажлисга қатнашмаган эдим. Ноҳақликка чидай олмай жамоа касаба уюшмасига туман касаба қўмитасига, деҳқончилик саноати мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Қашқадарё вилоят қўмитасига мурожаат қилдим. Бироқ масалага нуқта қўйилмади».

Ким ҳақ? Нега бригадир ишдан бўшатилган? Масалага ойдинлик киритиш учун махсус мухбиримиз А.Самариддинов мутасадди раҳбарлар билан учрашди. Ана шундан сўнг таҳририятимизга агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшма Қашқадарё вилоят қўмитаси раиси Ю.Мелентьев имзоси қўйилган жавоб хат келди. Унда ёзилишича, 1998 йил 4 март куни «Оқрабод» жамоа хўжалиги бошқаруви мажлиси бўлиб ўтган. Ана шу мажлисда Эркин Бобоқулов мойли экинлар бригадаси бошлиғи этиб тайинланган.

Шу ерда мақолага нуқта қўйилса бўларди. Лекин яхши ишлаб келган бригадир ҳе йўқ, бе йўқ ишдан бўшатилганида касаба уюшма қўмиталари унинг арзига вақтида эътибор беришмагани, фақат мухбир аралашгач ҳақ қарор топгани кишини ажаблантиради.

«Ишонч»да босилмаса ҳам

Паркент тумани Заркент қишлоғи Тошпўлат Худойбердиевдан туман ҳудудида газ етишмаслиги тўғрисида тушган хат Паркент ҳокимлиги билан биргаликда жойда кўриб чиқилди.

Ҳақиқатда ҳам магистрал газ қувуридан вилоятга келаётган газ босимининг пастлиги сабабли, нафақат Паркент туманида, балки бутун вилоят бўйича газ танқислиги сезилмоқда. Газнинг камлиги ҳолатини «Узтрансгаз» бошқармаси вилоятдаги кимё, энергетика, қурилиш материаллари корхоналарнинг ва аҳолининг газга бўлган қарзининг 7 млрд. сўмдан ошиб кетганлиги билан изоҳланмоқда.

Бу ва бошқа ҳолатлар бўйича соҳаларда ўзаро ҳисоб-китоб олиб бориш йўли билан дебитор қарзларни камайтириш мақсадида вилоят ҳокимлиги вазирликларга ва Вазирлар Маҳкамасига ўз таклифларини юборган.

Яна шуни таъкидлаш керакки, баъзи корхоналар, туманлар аҳолидан газга бўлган тушумни тўлиқ тўлаб, газ берувчи идораларни қарз қилиб қўйсаларда, магистрал қувурларда газ босими етишмаслиги сабабли «Узтрансгаз» бошқармаси томонидан белгиланган миқдордаги газ билан таъминланмаяптилар.

Вилоят ҳокимлиги ўзаро қарзларни узиш, аҳолидан газ учун пул ундириш ва вилоят ҳудудининг барча шаҳар, туманларида газ босимини кўтариш ва аҳолини газ билан таъминлашни яхшилаш мақсадида барча чора-тадбирларни амалга оширмоқда.

У.МИРЗАҚУЛОВ,
Тошкент вилоят ҳокимининг биринчи муовини.

Спорт

«ЎЧ ОЛИШ» БУНДАЙ БЎЛАДИ

14 март куни кўплаб бокс ишқибозлари, мутахассислар зўр қизиқиш билан кутган қувончли воқеа юз берди. Шу куни WBA-Бутунжаҳон бокс ассоциацияси қоидасига кўра бешкарра жаҳон чемпиони, профессионал спортда «Қирол» номи билан шуҳрат қозонган юртдошимиз Артур Григорян ўз унвонини ҳимоя қилиш учун яна рингга чиқди. Унинг навбатдаги рақиби Германиянинг Котбус шаҳри вакили Марко Рудольф эди. Учрашув Гамбург шаҳрида ўтказилди.

Мазкур «жанг»га мухлису мутахассисларнинг катта қизиқиш билан қарашганининг боиси бор, албатта. Биринчидан, Артур шу кунгача профида 23 та жанг ўтказиб, барчасини ўз фойдасига ҳал қилган. Шундан 14 таси муддатидан илгари накаут билан якунланган. Шу тариқа 61 кг вазн тоифасида чемпионлик унвонига «кўз олайтирган» 4 нафар боксчининг ҳам умиди пучга чиққанди. Яна «қирол» Артур елкасидан жиддий жароҳатланганига қарамай ўтган йилнинг 11 октябрида америкалик Дэвид Амстронгни енгиб, чемпионликни сақлаб қолгани ёдингизда бўлса керак. Унинг рақиби Марко Рудольф ҳам чакки эмас. У бир пайтлар ҳаваскор боксчилар ўртасида жаҳон чемпиони бўлган. Энг қизиғи, бундан роппа-роса етти йил аввал, яъни 1991 йил Сиднейдаги жаҳон чемпионати финал учрашувида у Артур Григоряндан устун келиб, олтин медални илиб кетганди. Артур эса кумуш медал билан кифояланишга мажбур бўлганди. Не бахтки, «эски рақиблар» яна финалда учрашдилар. Лекин энди улар профессионал боксчилардир. Кези келганда Марко Рудольф ҳақида ҳам тўхталиб ўтиш лозим. Унинг профига ўтганига 3 йил бўлди. Жами 15 жанг ўтказиб, 14 марта ғолиб чиқиб, бир маротаба дурангга эришган. 1996 йили Қитъалараро чемпионлик камарини қўлга киритган. Рудольф 61 кг вазнда дунёнинг энг кучли ўн нафар боксчисидан бири ва WBAнинг чемпионлик камарига биринчи рақамли даъвогарлардан эди. Лекин 14 март куни бўлиб ўтган «жанг» Рудольфнинг умидларини пучга чиқарди.

Икки кучли боксчи ўртасидаги супербеллашув эълон қилингач, Гамбургда матбуот конференциясида Артур кўплаб журналистларнинг саволларига жавоб берар экан, етти йил бурунги мағлубият учун ўч олажаги ва жаҳон чемпионлигини ўзида сақлаб қолишини маълум қилган эди. У сўзининг устидан чиқди. Жанг кутилгандан-да аъло даражада намойиш қилинди. 6-раундда Артурнинг «темир мушт»ларига дош беролмаган Марко Рудольф жангни давом эттиролмади, таслим бўлди. Шундай қилиб, бешкарра жаҳон чемпиони Артур Григорян олтинчи бор жаҳон чемпиони бўлди ва ўз унвонини яна бир бор эъзозлаб олди. Унинг бу улкан ғалабаси кўпсонли ўзбекистонлик спорт мухлисларига Наврўз туҳфаси бўлди.

Наргиза ЮСУПОВА

Суратда: А. Григорян ўз оиласи билан.

Ҳаракатланиш хавфсизлиги ойлиги

Тадбир кўзланган натижани бермоқда

Мамлакатимизда Ҳаракатланиш хавфсизлиги ойлиги давом этмоқда. Бу муҳим тадбир Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Фармойишига мувофиқ йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш ва ҳаракатланиш хавфсизлигини таъминлаш мақсадида ўтказилаётир.

Тадбир бошлангандан буён йўлларда ҳаракатланиш хавфсизлигини таъминлаш самарадорлиги анча ортди, транспорт ва пиёдалар ҳаракати, серқатнов йўллар ва жойлар вақтида аниқланиб, кўрикдан ўтказилди, транспорт воситаларининг техник тайёргарлиги яхшиланди. Бу ишда кенг жамоатчилик ҳам фаол қатнашмоқда.

Қуйидаги маълумотлар бунинг яққол далилидир: 1998 йил март ойининг 15 кунида республика бўйича 227 та йўл-транспорт ҳодисаси юз берган бўлиб, бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 83 та камдир. Йўл-транспорт ҳодисаси туфайли жароҳатланганлар сони ҳам ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 83 тага камайди. Бу йил март ойининг биринчи ярмида болалар иштирокида 48 та йўл-транспорт ҳодисаси рўй берди. Ўтган йили бу кўрсаткич 75 тани ташкил этганди. 15 кун давомида 34 та бола тан жароҳати олди. Бу эса ўтган йилдагига қараганда 21 та камдир.

Ҳаракат хавфсизлиги ҳар бир инсоннинг ҳаёти, унинг сиҳат-саломатлиги ва тинчлиги билан узвий боғлиқ экан, давлат аҳамиятига молик бу муҳим тадбирни намунали ўтказиш бугунги куннинг энг долзарб вазифаларидан бирига айланмоғи даркор.

Диққат марказида-техника хавфсизлиги масалалари

ФОЙДАЛИ МУҲОКАМА

Узбекистон Кичик, ўрта ва хусусий тадбиркорлик ходимлари касаба уюшмаси Марказий Кенгашининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Марказий Кенгаш раиси Ч.Шодиевнинг «Меҳнат муҳофазаси тўғрисида»ги Қонуннинг амалга оширилиши ва касаба ташкилотлари олдида турган вазифалар, раис ўринбосари А.Султоновнинг Марказий кенгаш II мажлисидан кейинги даврда амалга оширилган ишлар тўғрисидаги маърузалари тинглаб, муҳокама қилинди.

- Республикамизда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг пировард мақсади халқнинг турмушини яхшилашга қаратилгандир,-деб таъкидланди мажлисда. - Бинобарин, ҳозирги асосий қоидалардан бири аҳолининг ижтимоий муҳофазаланишини таъминлашдан иборатдир. Ишлаб чиқаришни ривожлантиришга қанчалик кўп маблағ сарфланмасин, агар инсон тўғрисида, унинг меҳнат, дам олиш ва турмуш шароитлари тўғрисида ғамхўрлик кўрсатилмас, соғлом иш шароитлари яратилмас экан барча саъй-ҳаракатлар кутилган натижаларни бермайди.

Шу боис Марказий кенгаш, барча худудий касаба идоралари, бошланғич ташкилотлар иш берувчилар ишлаб чиқаришда меҳнат ва маиший шарт-шароитларни яратишлари, техника ҳавфсизлиги талаблари бажарилишини таъминлашлари устидан назоратни кучайтиришга алоҳида эътиборни қаратмоқдалар. Тармоқ битимлари, жамоа шартномалари бу вазифаларни изчил ва самарали рўёбга чиқаришнинг асосий омилига айланди. Бу ишни муваффақиятли амалга ошириш мақсадида барча вилоят кенгашларида меҳнатнинг техник нозири штатлари жорий этилди. Улар корхоналар ва фирмаларда қисқа муддатда 400 га яқин текшириш ўтказиб, ҳавфсизлик қоидалари ва меъёрларининг 2535 та бузилиш ҳолатини аниқладилар. 17 та цех ва участкада, 55 та машина ва механизм ишида шундай жиддий нуқсонлар мавжудлиги маълум бўлди. Ўн бир мансабдор шахс жарима тўлашига,тўрт мансабдор шахс ўз вазифасини тарк этишга тўғри келди, албатта.

Бироқ гап фақат шунда эмас. Ташвишланарлиси - жойларда касаба идоралари меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги қоидаларининг бажарилиши устидан талабчанликни бўшаштириб юборганликларида. Сирдарё шаҳрида рўй берган воқеа ҳам шундай эътиборсизлик ҳосиласи эканлиги мажлисда алоҳида таъкидланди.

«Сирдарёқишлоққурилиш»нинг 42-кўчма механизациялашган колоннасининг ёшгина бир ишчиси бахтсиз ходиса туфайли ҳалок бўлди. Бу иш берувчи, ишни ташкил этувчи томонидан техника ҳавфсизлиги талаблари бузилишининг оқибатидир. «Элмурод» фирмасида ҳам ўлим билан тугаган бахтсиз ходисага йўл қўйилди. Иш берувчи ускуналарнинг хавфсиз ишлатилиши учун тегишли чора-тадбирлар кўрмаганлиги аниқланди.

Хусусий корхоналарнинг айримларида маънавий ва жисмоний эскирган ускуналардан фойдаланилаётганлиги, эритиш, иссиқлик режими таъминланмаётганлиги, ҳавони тозалаш тизими қониқарсизлиги, жамоа бўлиб ёки якка тартибда фойдаланиладиган ҳимоя воситалари етарли эмаслиги меҳнатни муҳофазалашни мушкуллаштираётган асосий муаммолардир. Мажлис қатнашчилари бу муаммолар муваффақиятли ечилаётган корхоналарда ишлаб чиқариш бир меъёрда бораётганлигини кўрсатувчи мисолларни ҳам кўплаб келтиришди. Косонсойдаги «Чашмаи сафед» фирмаси, Тошкент вилоятидаги «Монтажсервис» хусусий корхонаси, «Меҳнат» кооперативи, Бухоро туманидаги «Гуфик-Ибн Сино» хусусий корхонаси, «Фарҳод» фирмасида санитария-маиший хоналар зарур даражада жиҳозланган, техника хавфсизлиги бўйича мутахассислар тайинланган, ўқув машғулотлари ўтказиб борилади, иш жойлари хавфсизлик нуқтаи назаридан баҳолаб борилади.

Мажлисда бахтсиз ходисаларнинг олдини олиш, ишлаб чиқаришда жароҳатланган ходимларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоялаш касаба ташкилотларининг муҳим вазифаси эканлиги кўрсатиб ўтилди. Аввало, «Меҳнат муҳофазаси тўғрисида»ги Қонун талаблари ҳамма жойда ҳеч истисносиз бажарилиши устидан назорат кучайтирилиши лозимлиги уқтирилди. Мажлис бу ишларни кескин яхшилашга қаратилган қарор қабул қилди.

Мажлисда Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раисининг ўринбосари О.Мухитдинова нутқ сўзлади.

Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси кенгашининг Матбуот ва ахборот шўъбаси.

КАДАСТР - ТАРАҚҚИЁТ ХИЗМАТКОРИ

Мамлакатимиз мустақилликка эришгач, қардош эллар билан алоқалар ўрнатиш, хориж тажрибасини кенг кўламда ҳаётга тадбиқ қилиш, илғорлар тажрибаларидан фойдаланишга йўл очилди. Республикамизда «кадастр» хизмати ҳам жорий этилганлиги яққол мисол бўла олади. Яқинда биз Фарғона вилояти ҳокимлиги Давлат кадастр бош бошқармаси бошлиғи Ортиғали Мадумаров билан учрашиб, саволларга жавоб беришни илтимос қилдик:

- Ривожланган мамлакатларда кадастр хизмати кўрсатиш қачондан бошланган ва у қандай натижалар берган?

- Аввало шуни айтиш кераккки, ривожланган мамлакатлардан бири Францияда жуда эрта ҳудудий ва табиий муҳит объектлари (ер, сув, ўрмон, фойдали қазилмалар, кўчмас мулк, шаҳарсозлик ва бошқалар)нинг географик, ҳуқуқий-хўжалик, экологик ва иқтисодий маълумотларни йиғишнинг энг самарали шакли - замонавий ахборот технологияси асосида тузилган кадастр хизмати фаолият бошлаган эди. 1996 йилда бизнинг ватанимизга ҳам бу соҳа катта янгилик сифатида кириб келди.

- Мамлакатимизда кадастр хизматини жорий этишдан кўзланган мақсад нима?

- Шуни айтиш жоизки, мамлакатимизга кадастр хизматининг кириб келиши табиий- иқтисодий потенционал ягона умумдавлат яхлит ва комплекс ҳисобга олишни, баҳолашни Давлат ер кадастри ягона тизимини ташкил этишни тақозо этади. Ўзига хос тараққиёт йўлини танлаган мустақил Ўзбекистоннинг иқтисодий-ижтимоий ҳаётида янги соҳа- Давлат кадастри хизмати тобора ривожланиб бормоқда. Ривожланган хорижий мамлакатларнинг тажрибаси кўрсатишича ҳудуд ва унда жойлашган табиий муҳит объектлари яъни, ер, сув, ўрмон, фойдали қазилмалар, табиий бойликлар, ҳайвонот дунёси, бино ва иншоотлар, шаҳарсозлик ва бошқа шу кабиларни географик, ҳуқуқий хўжалик, экологик ва иқтисодий ҳолати ҳақидаги маълумотларни йиғишнинг энг самарали шакли- замонавий ахборот технологияси асосида тузилган кадастр маълумоти ҳисобланади. Ҳудуддаги мавжуд табиий ресурслар ва кўчмас мулкларнинг комплекс ҳисоб-китоби, улардан мақсадга мувофиқ ҳамда оқилона фойдаланиш тараққиёт омили эканлиги ҳеч кимга сир эмас.

Ҳаёт тақозоси билан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 31 январдаги 44-сонли қарори билан республикамизнинг иқтисодий ва табиий потенциалини ҳисобга олиш ҳамда баҳолашга ягона умумдавлат яхлит ва комплекс ёндошувни таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Геодезия ва картография бошқармаси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Геодезия, картография ва давлат кадастри Бош бошқармасига айлантирилди ҳамда унга қуйидаги асосий вазифаларни бажариш топширилди.

- Комплекс ҳисобга олиш, баҳолаш ва мониторингни амалга ошириш учун табиий ресурслар ва кўчмас мулкнинг Давлат кадастрлари ягона тизимини юритиш; манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда Давлат кадастри ягона тизимини юритишнинг тамойилларини, илмий принципларива услубиятини ишлаб чиқиш; вазирликлар, идоралар ва жойлардаги давлат ҳокимияти органларининг Давлат кадастри ягона тизимига кирувчи кадастрларни юритиш соҳасидаги фаолиятларини мувофиқлаштириш; Ўзбекистон Республикасининг барча ҳудудларида топография-геодезия, картография ва кадастрни амалга ошириш; халқ хўжалиги, илм-фан, муҳофаза тармоқларини ва аҳолини топография, геодезия, картография ва кадастр хизматлари ва ахборотлари билан таъминлаш. Шунингдек, ҳукуматнинг мазкур қарори билан шаҳарларда кўчмас мулки кадастрини яратиш учун, мулкчилик шакллари ҳамда қайси идорага бўйсунишидан қатъий назар, барча юридик шахслар, шунингдек ер ва кўчмас мулкнинг эгалари ва фойдаланувчилари ҳисобланадиган жисмоний шахслар ер майдонлари ва кўчмас мулкнинг кадастр суратлари ва сертификациялашга оид ҳужжатларга эга бўлишлари шартлиги ҳамда давлат кадастрлари ягона тизимининг маълумотлари ва асослари давлат бошқарувининг барча органлари юридик ва жисмоний шахслар, шу жумладан, хорижий юридик ва жисмоний шахслар учун **мажбурий кучга эга эканлиги қатъий белгилаб қўйилди.** Кадастр ҳужжатлари мулкчилик ва хўжалик юритишнинг барча шаклларидаги объектлар тўғрисидаги ҳ**уқуқий, иқтисодий ва техник маълумотларнинг асл манбаи** сифатида қабул қилиниши керак.

- Шаҳар, туман ҳокимиятлари ҳузурида ҳам Давлат кадастр бўлимлари жорий этилганми? Жойларда уларга етарли шароитлар яратиб берилганми?

- Фарғона вилоятида ҳам Давлат кадастри бошқармаси ташкил этилганига бир йилдан ошди ва у «Ўзгеодезкадастр»нинг вилоят тармоғи сифатида фаолият кўрсатмоқда. Ўтган қисқа давр ичида вилоят ҳокимлигининг бевосита амалий ёрдами туфайли бошқарма ҳар жиҳатдан мустаҳкамланди. Вилоят ҳокимлиги бошқарма фаолиятини ташкил этиш, зарур жиҳозлар сотиб олиш ва бошқарма аппарати тузилмасини мустаҳкамлаш учун маҳаллий бюджетдан 2 миллион сўм маблағ ажратди.

Вилоятимизда 21 та шаҳар, туман бўлимлари ташкил этилди. Шаҳар ва туманлар ҳокимларининг бевосита ёрдами билан бўлимларга жой, мебель, алоқа воситалари берилди, моддий томондан қўллаб-қувватланди. Давлат кадастри бош бошқармасига ташкилот, корхона, муассаса ва барча шахсий ер эгалари мулк-жойларини инвентаризация қилиш, рўйхатдан қайта ўтказиш учун йўл очиб берилди. Шу билан бирга ер, кўчмас мулк, бино ва иншоотлар, юридик ҳужжатлар асосида ҳисобланиб, унга давлат далолатномаси бериш каби ва кафолатномалар ҳам киради.

- Вилоятдаги ташкилот, корхона юридик ва жисмоний шахслар билан шартномалар тузилганми? Улар қандай натижалар бераяпти?

- Ҳозир бош бошқармада аҳолини, юридик ва жисмоний шахсларни кадастр хизматига бўлган эҳтиёжини қондириш учун хўжалик ҳисобида ишлайдиган бўлим ташкил этилди. Бу соҳада бугунги кунда вилоят бўйича 300 га яқин мутахассис фаолият кўрсатмоқда.

Вилоят бўйича турли ташкилот, корхона, юридик ва жисмоний шахслардан тушган аризалар асосида 8 миллион сўмликка яқин шартномалар тузилиб, 5,5 миллион сўмлик иш бажарилди. Олтиариқ, Фарғона, Фурқат, Бағдод туманлари, Фарғона ва Марғилон шаҳарлари Давлат кадастри бўлимлари жамоалари ҳисоб рақамларига 100-200минг сўмдан маблағ тушириб, бўлимлар фаолиятини анча ривожлантиришди. Бундан ташқари «Ким ошди» савдоси орқали сотилган бино ва иншоотлар эгаллаган майдонларни аниқлаб, ижарага олиш ишлари ҳам ташкил этилди. Оҳунбобоев, Сўх, Қиргули, Қува туманларида иш анча яхши ташкил этилган. Шуни айтиб ўтиш керакки, ўтган йили вилоят бўйича 528 та объект кадастр рўйхатидан ўтказилди, Уларга 17109000 сўмлик кадастр хизмати бажарилди.

Бинолар ва иншоотлар Давлат кадастрини юритиш тартиби тўғрисидаги Низом ва Йўриқнома асосида рўйхатдан ўтказилиб, уларга мулкка ҳуқуқий эгаликни тасдиқловчи гувоҳнома берилмоқда.

Вилоят Давлат кадастри бошқармаси олдида амалга оширилиши зарур бўлган кўплаб вазифалар турибди. Айниқса, бошқарманинг туман ва шаҳар бўлимлари фаолиятларини ривожлантириш, уларни транспорт, топогеодезик асбоб-ускуналар, компьютер ва нусха кўпайтириш масалаларини тўла ҳал этиш зарур.

Фуқароларни ерга, мулкка ва меҳнатга муносабатларини ўзгартириш ҳам бозор муносабатларига ўтишнинг зарурий шартидир. Давлат кадастри хизмати мазмуни ва моҳияти ҳали оммалашган эмас, кўпчилик бу янги соҳани ҳали тушуниб етгани йўқ. Шунинг учун тарғибот-ташвиқот қилиш ҳам асосий вазифаларимиздан биридир.

Аҳмаджон ТЎХТАСИНОВ, «Ишонч» мухбири

Касаба уюшмаси ва ижтимоий ҳимоя

МЕҲНАТКАШЛАР МАНФААТИНИ КЎЗЛАБ

«Ўзбекистон темирйўллари» давлат ҳиссадорлик компаниясининг «Оролбўйи» темир йўл бўлими Қўнғирот шаҳрида жойлашган. Мамлакатимизнинг ғарбий дарвозаси ҳисобланган мазкур шаҳарда бўлимнинг бир неча ўнлаб ишлаб чиқариш корхоналари, депо, маданий-маиший, маърифий ва бошқа хизмат кўрсатиш шаҳобчалари бор. Темир йўлчилар шаҳарчаси кун сайин фаровонлашиб бормоқда.

Кейинги йилларда Қорақалпоғистон темир йўлчилари учун жуда катта ўзгаришлар даври бўлди. Улар деярли ҳар куни касабақўм ва маъмурият томонидан амалга оширилаётган ижтимоий ҳимоя самараларини ҳис қилмоқдалар. Жумладан, улар учун 64 хонадонга мўлжалланган 4 та кўп қаватли турар-жой биноси 8 та котежлар қурилиб фойдаланишга топширилди. Қорақалпоғистонда биринчилардан бўлиб теннис корти ҳам шу ерда қурилди. Сузиш бассейни, 1500 томошабинга мўлжалланган ўйингоҳ ҳам қўнғиротлик темир йўлчиларнинг фахри ҳисобланади. Иккита шарқона услубда қурилган бозор доимо гавжум.

Шу кунларда қарийб 20 гектар майдонни эгаллаган маданият ва истироҳат боғини ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш ишлари жадал бораяпти.

«Оролбўйи» темир йўл бўлимининг Хўжайли шаҳридаги шаҳобчаси ҳам хизмат кўрсатишда намуна бўлаётир. Жумладан, шаҳардаги темир йўлчиларга мўлжаллаб қурилган 120 ўринли касалхона ва поликлиника, ҳар хил оммавий-маданий тадбирлар ўтказишга мўлжалланган иншоотлар хизматидан меҳнаткашлар баҳраманд бўлишмоқда.

Умуман ўтган йили темир йўлчиларни ижтимоий муҳофаза қилиш, иш шароитини яхшилаш мақсадида 3,5 миллион сўм маблағ сарфлаган бўлим маъмурияти билан касабақўм бу хайрли ишни оила йилида ҳам изчил олиб бораётгани мақтовга лойиқдир.

Абду РАҲМОН, «Ишонч» мухбири.

ҲАВАС ҚИЛСА АРЗИЙДИ

Мамлакатимизда деҳқон-фермер хўжаликлари ташкил этила бошлаган кезларда Комилжон Нурмуродов ҳам қатъият билан ишга киришди. У билади. Имкониятлари етарли. Агар фермер хўжалиги ташкил этса, аввало ўзининг иқтисодий аҳволи янада яхшиланади, мустақил мамлакатимиз равнақига ҳисса қўшади...

Яхши ният амалга ошди. «Қарлиқ» жамоа-ширкат хўжалиги ҳудудидан 27 гектар ер ажратилди. Далага вагон-уй келтирилди. «Машраб» деҳқон-фермер хўжалиги ўз фаолиятини бошлади. Ерлар текисланиб, суғорилди. Тажрибали деҳқонлардан йўл-йўриқ ва маслаҳатлар олинди.

Дастлабки йили яхши ниятлар билан 20 гектар майдонга ғалла ўстирилди. Агротехник тадбирлар ўз вақтида сифатли ўтказилганлиги боис кўзланган мақсадларга эришилди. Ҳосилдорлик гектар бошига 33 центнерга етказилди. 2 гектар майдонда боғ ташкил этилди. Бу ерда мевали ва манзарали дарахт кўчатлари ўтказилди, 3 гектар ердаги майсазордан етарли миқдорда кўк масса ўриб олинди. Қолган майдонларда полиз ва сабзавот маҳсулотлари етиштириш режалаштирилди.

Комилга отаси Худоёр бобо, акаси Меҳмонқул, янгаси Шаҳзода Мирзаева, жиянлари Шерзод, Фаррух, Машраб, Наргиза, Нафиса, рафиқаси Замира Тоирова, фарзандлари Хуршида, Қундуз, Мафтуна, Ҳуррият, қайноғалари Нуриддин ва Низомлар яқиндан кўмаклашишди.

- Ўтган йили 17 гектар майдондаги ғаллазордан 35 центнердан ҳосил олдик. Боғдаги ниҳоллар ҳам кўзни қамаштиради. Насиб бўлса янаги йилларда тонна-тонналаб мева топшириш ниятидамиз. 3 минг тупдан зиёд тераклар бехато ўсмоқда. Энди уй-жой материаллари ҳам ўзимиздан чиқади. 5 гектар майдондан «Ф-108» навли пахта ҳосили олдик. Ҳосилдорлик 25 центнерни ташкил этди.

Оила йилида ниятларимиз катта. Улкан режаларни кўзлаяпмиз. Экиш-тикиш ишларини ўз муддатида бошлаш учун барча имкониятлар етарли, - дейди Комил Нурмуродов жамоа ишидан мамнун бўлиб.

Комил билан суҳбатлашар эканмиз, уни янгиликка интилувчан, қизиқувчан, тадбиркор эканлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. Унинг режалари катта. Теплица, молхона, кичик консерва заводи, тегирмон қуриш орзусида. Албатта, ҳаммаси даромадга, маблағга келиб тақалади. Комил, аллақачон бу борада чора-тадбирлар тузиб қўйган.

Дарвоқе, «даромадга қараб буромад» деганларидек, меҳнатга яраша ҳақ олинди. Фермер хўжалигида етиштирилган буғдойнинг 50 фоизи жамоанинг ўзида қолдирилди. Демак, бу йилги буғдой пишиғигача ун етарли. Насиб бўлса ғалладан янада баракали ҳосил олинади. Энди тегирмон сотиб олишмоқчи. Бу ҳам ўзларига ҳам қишлоқдошлари учун катта фойдадир. Гапнинг дангали, Комил фермер бўлгунга қадар бисотидаги сигирга ем-хашак топишга қийналарди. Эндиҷи, бу борада умуман қийинчилик сезмайди, қорамоллар сони 5 тага етди. Эртаиндин бузоқлар сони яна кўпаяди. Сут,қатиқ, гўшт ўзларидан чиқаётганлиги иқтисодий ютуқлардан далолат беради. «Москвич» автомашинаси олганлигидан буён ишлар янада ривожланди. Чунки, тадбиркор кишининг югур-югури, юмуши кўп. Айниқса, вақт қадрлидир. Уйдаги жиҳозлар ҳам деҳқончилик меҳнати туфайли келган.

Комилнинг режалари катта. Бу ишларни амалга ошириш учун маблағ ҳам, имконият ҳам етарли.

- Оладиган даромадимизнинг бир қисмини меҳр-саховат йўлида сарфлаяпмиз. Оила йилида қишлоғимиздаги 10 та кам таъминланган оилага моддий ёрдам кўрсатамиз. Собир Раҳимов номли мактабнинг энг аълочи ва фаол ўқувчиларига стипендия ташкил этмоқчимиз. Маҳалламизда ўтказиладиган Наврўз байрами сарф-харажатларини ҳам ўз зиммамизга оламиз,- дейди Комил Нурмуродов.

Биз ҳикоя қилаётган Қашқадарё вилояти, Муборак туманидаги «Қарлиқ» жамоа-ширкат хўжалигида фаолият кўрсатаётган «Машраб» фермер хўжалигига ҳавас қилсак, улардан ўрнак олсак арзийди.

Абдулла АЙИЗОВ, «Ишонч» мухбири.

БЎРДОҚИЧИЛИКНИНГ КОНИ ФОЙДА

Косон туманидаги «гувалак» жамоа - ширкат хўжалигига қарашли Ақсалла қишлоғилик тадбиркор Жомурод Алламуродов ўзининг «Шомурод ота» чорвачилик фермер хўжалигини ташкил этганига эндигина икки йил бўлди. Бўрдоқичиликка ихтисослашган бу хўжалик мана шу қисқа вақт ичида бир қадар кенгайиб, маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми сезиларли даражада ортди.

Ш.Шаропов (ЎзА) олган суратлар.

ЖАМОА ШАРТНОМАЛАРИ - АМАЛДА

Шу кунларда Бухоро вилояти корхона ва ташкилотларида ҳам маъмурият ва касаба уюшмалари ташкилотлари ўртасида тузилган 1997 йилги жамоа шартномаларининг бажарилиши қизғин муҳокама этилиб, 1998 йилги режаларнинг тадбирлари тузилмоқда.

Уларни мазмунли ўтказиш мақсадида касаба уюшма қўмиталари учун қўлланма, тавсияномалар ишлаб чиқилди, касаба уюшмалари вилоят кенгаши масъул ходимлари, раёсат аъзолари ташкилот ва жамоаларга бириктирилди, тегишли қарор қабул қилиниб, шартномалар тузиш даврини юқори савияга ўтказилиши таъминланмоқда. Бўлиб ўтаётган йиғилишларда қўлга киритилган ютуқлар эътироф этилиб, камчилик ва нуқсонлар рўй-рост очиб ташланмоқда. Конференцияларда Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг V-мажлисида кўрсатиб ўтилган меҳнаткашларни иқтисодий-ижтимоий ҳимоялаш масалаларидаги мавжуд камчиликлар ҳам атрофлича муҳокама этилмоқда. Шу сабабли ҳам меҳнаткашларнинг эҳтиёжларига жавоб берадиган жамоа шартномалари имзоланмоқда.

Масалан: «Ғиждувон» пахта тозалаш ҳиссадорлик жамиятида жамоа шартномаси бажарилишини муҳокама қилишга бағишланган йиғилишда корхона маъмурияти ва касаба уюшма қўмитаси йил давомида бир қатор амалий ишларни бажарганликлари қайд этилди. Жумладан, корхона бўйича тола ишлаб чиқариш ўтган йили 102,3 фоизга бажарилиб, бу борадаги кўрсаткич 27641 тоннани ташкил этди.

Бу режадагидан 611 тонна кўпдир. 1 миллиард 704 миллион сўмлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқарилди. Бу борадаги режа 107,4 фоизга бажарилди. Кўзда тутилган 44 миллион 200 минг сўмлик ўрнига 53 миллион 540 минг сўмлик фойда олинди. Олинган фойда ишлаб чиқаришни ривожлантириш, ижтимоий-маданий тадбирларни амалга ошириш, ишловчиларни моддий рағбатлантириш, меҳнат шароитини яхшилаш ва соғломлаштиришга сафарбар этилди.

Корхона ишчиларига 1997 йилда 8093 та қўшимча акция тарқатилди. Ишловчиларнинг касб ва билим даражасини ошириш мақсадида 15 нафар малакали ишчи тайёрланди, малака ошириш курсларида эса 12 нафар муҳандис-техник ходимлар ўқитилди.

Ишчи аёлларнинг меҳнат ва дам олиш шароитларини яхшилаш бўйича шартномада белгиланган тадбирлар ҳам изчил бажарилди. 12 ёшгача икки ва ундан ортиқ боласи бўлган ишловчи аёлларга 3 кунлик тўланадиган қўшимча таътил берилиб борилаяпти. Корхонага қарашли болалар боғчаси ҳам фаолият кўрсатаяпти.

50 ўринли профилакторий ҳам ишчилар хизматида. Бу ерда меҳнаткашлар ўз соғлиқларини тиклайдилар.

Оила йилида вилоятда 5540 нафар киши санаторий-профилакторийларда ўз соғлиғини мустаҳкамлайди. Бунинг учун 28 миллион сўмликдан ортиқ маблағ ажратиш кўзда тутилган. Ютуқлар билан бирга нуқсонлар ҳам йўқ эмас. Айниқса, ишловчиларнинг уй-жой шароитларини яхшилаш ҳақида ҳеч ким ўйлаб кўрмаяпти. Пахта тозалаш заводлари ишчи-хизматчилари учун ўтган давр мобайнида бирорта ҳам уй ажратилмаганлигини қандай тушуниш мумкин?!

Шунингдек, Пешку туманидаги «Дўстлик» жамоа хўжалигида, 25-33 автокорхонада, вилоят «Сувоқова» ишлаб чиқариш бошқармасида, вилоят ички ишлар бошқармаси касалхонасида, Бухоро шаҳридаги эркаклар ва аёллар мурувват уйларида бўлиб ўтган йиғилишларда ҳам ўзига хос талабчанлик руҳи сезилиб турди, масъул ходимларнинг жавобгарлигини ошириш зарурлиги таъкидланди. Бажарилган ишлар чуқур таҳлил этилди.

Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, вилоят касаба уюшмалари Кенгаши томонидан амалга оширилаётган ишлар ўз самарасини бераяпти. Тузилаётган битимларда меҳнатни тўғри ташкил этиш, ишлаб чиқаришни такомиллаштириш, маош ва мукофотларни ўз вақтида бериш, кадрларни қайта тайёрлаш, зарарли шароитларда ишловчилар учун қўшимча ҳақ тўлаш ва тегишли имтиёзлар бериш сингари масалалар ҳам ўз аксини топаяпти.

Оила йили деб эълон қилинган 1998 йилда агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси вилоят қўмитаси томонидан ҳар бир кам таъминланган оилага 750 сўмдан моддий ёрдам бериб борилаяпти.

Б.САИДОВ, Бухоро вилояти касаба уюшмалари Кенгаши меҳнаткашларни ижтимоий-ҳимоялаш бўлими мудири.

Маҳаллий сиҳатгоҳлар

ИНСОН САЛОМАТЛИГИ ЙЎЛИДА

Хоразм вилояти касаба уюшмалари кенгаши маҳаллий сиҳатгоҳлар ишини яхшилаш, улар сонини кўпайтириш, моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, уларда хизмат кўрсатиш сифати ва маданиятини ошириш юзасидан вилоят, шаҳар, туман ҳокимликлари, хўжалик, идоралар билан ҳамкорликда қатор тадбирларни амалга оширмоқдалар. 1997 йилда Гурлан туманида 100 ўринлик барча қулайликларга эга бўлган замонавий санаторий-профилакторийнинг ишга туширилганлиги, Дружба шаҳридаги вилоят автомобиль ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли 100 ўринлик, Хоразм сув қурилиш трестига қарашли 50 ўринлик санаторий-профилакторийларнинг яқин ойларда ишга туширилиши мўлжалланаётганлиги инсон саломатлигига эътиборни қанча юксаклигининг ёрқин далолатидир.

Ҳозирда вилоят ҳудудида 12 та санаторий-профилакторий мавжуд бўлиб бу сиҳатгоҳларда воҳа меҳнаткашлари, қўшни Қорақалпоғистон туманлари ва Туркманистон республикасининг Тошҳовуз вилоятларидан ҳар йили 10 мингга яқин киши ўз саломатликларини тиклаб меҳнат қучоғига қайтмоқдалар. Барча санаторий-профилакторийларда 4 маҳал сифатли иссиқ овқат, бепул маданий хизмат ташкил қилинган.

Шунингдек балчиқ, парафин, озокерит, магнит, лазер нурлари билан даволаш йўлга қўйилган. 15-20 турда физиотерапия хизмати кўрсатилмоқда, стоматология, гинекология, нина санчиб даволаш, массаж хоналари ишлаб турибди. Даволаш, физкультура, сауна, халқ табобатининг синалган услублари, доривор гиёҳлар шарбати билан даволаш йўлга қўйилган бўлиб, меҳнаткашлар улар хизматидан мамнундирлар.

Афсуслар бўлсинки, ҳали вилоятимизнинг айрим шифокорлари маҳаллий сиҳатгоҳларда қўлланилаётган табиий факторларни ижобий баҳолай олмаяптилар ва уларнинг диспансер назоратига олинган сурункали беморларга маҳаллий санаторий-профилакторийларда соғломлаштириш учун бераётган тавсиялари етарли эмас.

Масалан, Хива туманидаги барча қулайликларга эга бўлган замонавий «Наврўз» санаторий-профилакторийсида ўтган 1997 йилда атиги 656 киши соғломлантирилган холос, унинг ҳам 268 таси пахта тозалаш заводи ишчи-хизматчиларидир. Ваҳоланки, биргина Хива туманида 18 мингдан зиёд соғломлаштиришга муҳтож диспансер назоратида турган сурункали бемор бор. Бу борада вилоятнинг бошқа туманларида ҳам аҳвол бундан яхши эмас.

Вилоят ҳудудидаги санаторий-профилакторийлар ўтказилаётган барча тур муолажалар сифати ва самарадорлиги жиҳати республикамизнинг, қолаверса, кўпчилик ҳамдўстлик мамлакатларнинг шифо масканларидан қолишмайди.

Маҳаллий сиҳатгоҳлардан фойдаланишнинг яна бир қулайлиги шундан иборатки, уларга бериладиган йўлланмалар меҳнаткашларга иш жойларидаги касаба уюшмалари қўмиталарининг қарори билан йўлланма нархининг 10 ёки 20 фоизи ундирилган ҳолда ёҳуд бепул берилиши ҳам мумкин.

Маълумки, 1998 йил «Оила йили» деб эълон қилинди, шу муносабат билан ҳозирда вилоят касаба уюшмалари олдида воҳамиз меҳнаткашларини оилавий соғломлаштириш, бу борада қатор тадбирларни амалга ошириш масъулияти туради. Меҳнаткашларни оилавий дам олиш ва даволанишлари учун барча имкониятларни ишга солиш ҳаракатини қилаяпмиз.

Юсуфбой ЗОКИРОВ, Хоразм вилояти касаба уюшмалари кенгашининг бош шифокори.

Касаба уюшма ҳаёти

ФОЙДАЛИ КЕНГАШ

Касаба уюшмалари Қашқадарё вилоят кенгаши раёсатининг қарорига асосан воҳанинг барча туман ва шаҳарларида семинар-кенгаш ўтказилди. Унда касаба уюшма фаоллари кенгашнинг 1997 йилги иш якунлари билан таништирилди ва Оила йилида касаба уюшма ташкилотлари олдида турган вазифаларнинг асосий йўналишлари белгилаб олинди.

Семинар-кенгашда шаҳар ва туманларнинг «Маҳалла» ва «Соғлом авлод учун» хайрия жамғармалари, «Нуроний» ва «Камолот» жамғармалари, хотин-қизлар қўмиталари, суд органларининг раҳбарлари иштирок этишди.

А.САМАРИДДИНОВ, «Ишонч» мухбири.

Санаторий-курортлар бошқармасида

ТАКЛИФ-МУЛОҲАЗАЛАР БИЛДИРИЛДИ

Яқинда Тошкент вилоятидаги «Ботаника» санаторийсида Ўзбекистон касаба уюшмалари санаторий-курортлар бошқармаси семинар-кенгаш ўтказди. Унда мазкур бошқарма масъул ходимлари, санаторий-курортлар бош шифокорлари, Уларнинг даволаш ишлари бўйича ўринбосарлари, бош ҳисобчилар иштирок этдилар. Семинарни санаторий-курортлар бошқармасининг бошлиғи Қ.Маҳмудов кириш сўзи билан очди.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши ҳуқуқий бўлимининг мудири Ҳ.Примқулов Ўзбекистон Республикаси Меҳнат колекси юзасидан меҳнат қонунчилиги масалалари, ҳусусан, меҳнат шартномаси, меҳнат муносабатлари субъектлари, ходим ва иш берувчи ваколатлари, кафолат ва товон тўлаш каби масалалар юзасидан маъруза қилди ва саволларга жавоб берди.

Семинар-кенгаш қатнашчилари Молия-кредит олийгоҳининг политология кафедрасининг мудири Н.Маматовнинг «Ҳозирги шароитда Ўзбекистон Республикасининг иқтисодий сиёсат» мавзусидаги маърузасини эътибор билан тингладилар.

Тингловчилар Ўзбекистон Республикаси Президенти И.Каримовнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида» асарини муҳокама этиб, муносабат билдирдилар.

Семинар-кенгашда «Ботаника», «Ҳавоток», «Чимён» санаторийларининг бош шифокорлари Э.Малиев, А.Норов, К.Раҳмонов ва бошқалар хўжалик-молия, ҳуқуқий, даволаш ишларини янада яхшилаш, аттестация ўтказиш юзасидан қатор таклиф-мулоҳазалар билдирдилар.

Б.ПЎЛАТОВ.

Жамоа шартномалари қандай бажарилмоқда?

ЖУРЪАТСИЗЛИКМИ Ё ҲАФСАЛАСИЗЛИК?

(бир корхона касабақўми фаолиятсизлиги хусусида)

Касабақўм раиси Амир Уринбоевни шу йилнинг 29 январь куни иш жойидан топа олмадик. Маълум бўлишича, у Гулистон шаҳридаги ёғ-экстракция заводига корхона ишчилари учун ёғ олишга таъминотчи сифатида кетган экан.

Биз Ш.Рашидов туманидаги «Пахтаобод» пахта тозалаш очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятида бўлиб, айрим ишчилар билан суҳбатлашганимизда, улар Амир Уринбоевни касабақўм раиси эмас, балки корхона таъминотчиси сифатида билишларини эътироф этишди. Бунга ишонқирамадик. Негаки, 360 дан зиёд касаба уюшма аъзоларини бирлаштириб турган корхона касабақўм раисининг ўзига яраша иш ва ташвишлари етарли-ку, деб ўйладик.

Амир Уринбоевни бошқа куни иш пайтида топиб, учрашиб, суҳбат қурдик. Маълум бўлишича, корхона жамоасининг жуда кўп муаммоси тўпланиб қолган. Шулардан энг долзарби ишчиларнинг ўз вақтида ойлик маошларини ололмай келаётганлигидир. Бугунгача корхона маъмурияти ишчиларнинг биргина ойлик маошидан 5 миллион 539 минг 180 сўм қарздор бўлиб турибди.

- Бу муаммони бартараф қилиш йўллари йўқми?- сўраймиз корхона касабақўми раисидан.

- Албатта бор,- дейди қатъий қилиб раис.- Бунинг учун энг аввало корхонада ишлаб чиқариш режа-топшириқларини бажаришимиз зарур.

Ҳақ гап. Ишлаб чиқаришда унум бўлмагач, ойлик маош қаёқдан ҳам бўларди. Биз корхонанинг ўтган 1997 йил якунлари бўйича эришган кўрсаткичлари ҳақида бош ҳисобчи Абдурашид Аввалбоевдан сўраганимизда,у ҳали йиллик ҳисобот тайёр эмаслигини, бу ҳақда аниқ маълумотга эга бўлса-ю, бош ҳисобчининг «ҳисоблдонлигидан» ёқа ушлашдан бошқа чора топмадик. Бош ҳисобчига корхонада қанча акция чиқарилгани тўғрисида берган саволимиз ҳам жавобсиз «муаллақ» қолди. Бу борадаги рақамни ўринбосари Роза Идрисова билан биргаликда ҳарчанд қоғоз титкилаб, излашмасин «топиша олмади». Ана, энди ўзингиз бош ҳисобчининг фаолиятига холисона баҳоингизни бераверинг.

Мазкур ҳиссадорлик жамоасига ўтган 1995-1996 йилларда бирор сўмлик дивиденд тарқатилгани йўқ. Дебиторлик ва кредиторлик қарзлари ортса ортиб бормоқдаки, асло камаймаяпти. Шу кунгача корхонанинг 1 миллион 771 минг сўмлик (муддати ўтгани 618 минг сўм) дебитор қарзи, 26 миллион 666,5 минг сўмлик (муддати ўтгани 11 миллион сўм) кредитор қарзи мавжуд.

Корхона касабақўм раиси билан суҳбатимиз дастлаб бош муҳандис кабинетида кечган бўлса, бироздан сўнг ҳужжатларни кўздан кечириш учун бош ҳисобчи ўринбосари кабинетига йўл олдик. Ишчилар манфаатини бевосита ҳимоя қилишга фаолияти йўналтирилган касаба қўмитасига корхонанинг ҳайҳотдек икки қаватли биносидан лоақал биттагина ҳужрача ҳам ажратилмагани юрагимизни ачиштирди.

Жамоа шартномаси бандлари қайд қилинган қалингина ҳужжатни раис олдимга қўяди. Мазкур ҳужжат билан танишар эканман, ўтган йилнинг 17 февраль куни туман қишлоқ хўжалик ходимлари касабақўми томонидан рўйхатга олиниб (тегишли смета ҳужжатлари бўйича иловаларсиз) сўнгра бутунлай унутилганлигини қалбдан ҳис этдим. Негаки, кўпгина муҳим бандлар ҳеч бир рақам бир тўлдирилмасдан очиқ қолдирилган. Жамоа шартномаси бандларининг бажарилиши аҳволи ўтган йилнинг ярмида муҳокама этилиши зарур бўлгани ҳолда йиғилишда кўриб чиқилмаган. Касабақўм йиллик иш режасида белгиланган масалаларнинг қараб чиқилгани мажлис баённомаларининг бирортасида ҳам акс этмаган. Жорий ва кундалик масалалар ҳам пала-партишлик билан, ҳатто рақамланмасдан тикиб қўйилаверган. Ариза ва шикоятлар билан ишлаш журналлари юритилмайди. Энг ачинарлиси шундаки, жамоа шартномасининг 1997 йил якуни касабақўм иш режасига кўра ўтган йилнинг декабрида қараб чиқилиши зарур бўлгани ҳолда бу муҳим масала 2 февралгача кўриб чиқилмаган.

Корхона касабақўм аъзолари беш кишидан иборат бўлиб, уларнинг фаолияти умуман сезилмайди. Биргина мисол: касабақўм аъзоси Р.Идрисова корхона бош ҳисобчиси ўринбосари бўлатуриб, касаба уюшма ижтимоий суғуртасидан ҳозиргача 420 минг сўмлик қарздорликка йўл қўйиб келмоқда.

Корхонада янги иш ўринларини ташкил этиш, одамларни ижтимоий ҳимоялаш, меҳнат муҳофазаси, техника хавфсизлиги каби долзарб масалаларга етарлича эътибор берилмаяпти, буларнинг барчаси ишчи-хизматчиларни ҳақли равишда ранжитмоқда. Мазкур муаммоларни бартараф этиш энг аввало ушбу корхона касабақўмининг, қолаверса, қишлоқ хўжалик ходимлари Ш.Рашидов туман қўмитасининг биринчи галдаги вазифасидир. Ё шундай эмасми?

Абдуманнон АЗИМОВ, «Ишонч» мухбири.

Ота-оналар бурчаги

ЯХШИ ХУЛҚ ОИЛАДАН БОШЛАНАДИ

Яхши фарзанд оила қувончи ва фахри, ноқобил бола эса ота-онанинг ғамғуссасидир. Фақат ота-онанинг эмас, балки у ўқиётган мактаб, ишлаётган жамоа, қолаверса, бутун жамиятнинг ташвишидир.

Шу нарса маълумки, ҳеч бир инсон боласи ростгўй ёки ёлғончи, меҳнатсевар ёки танбал, иболи ёки ҳаёсиз, раҳмдил ёки шафқатсиз бўлиб туғилмайди. Болалардаги бу каби хислатлар ва турли-туман яхши-ёмон майлларнинг барчаси ҳар хил шарт-шароитлар таъсири остида вужудга келади. Бунда, айниқса, оиланинг ва унда мавжуд бўлган муносабатларнинг роли каттадир.

Ота-онанинг дунёқараши, фикри, хулқ-атвори, одатлари болаларнинг мурғак қалбига тамғаланиб қоладики, бу кейинчалик унинг характер хислатларини ташкил этади. Улар табиатларига кўра жуда тез таъсирга берилувчан ва тақлидчан бўлиб, илк болалик давриданоқ ота-оналарига ва улар билан мулоқотда бўлган атрофдаги кишиларга тақлид қила бошлайдилар. Афсуски, улар биздаги яхши хусусиятларгагина тақлид қилиб қолмасдан, биздаги номақбул жиҳатларни ҳам ўзлаштириб олишлари мумкин.

Бу ўринда машҳур психолог А.С.Макаренконинг ушбу сўзларига эътибор беринг-а:

«Болани фақат у билан гаплашганда, насиҳат қилганда ёки унга бирор нарса буюргандагина тарбиялайман, деб ўйламанг. Сиз болани турмушингизнинг ҳар бир дақиқасида, ҳаттоки, ўзингиз уйда йўқлигингизда ҳам тарбиялайсиз. Сизнинг қандай кийинишингиз, бошқалар билан ва бошқалар ҳақида қандай гаплашишингиз, хурсанд бўлишингиз, кулишингиз, газета ўқишингиз - булар ҳаммаси бола учун катта аҳамиятга эга».

Оилада бўладиган можаролар ўсиб келаётган бола руҳиятини шикастлайди. Унинг хулқ-атворида қўполлик, беадаблик, ўз ҳиссиётларини бошқара олмаслик каби хусусиятлар одатдаги нарса бўлиб қолади.

Қиз бола тарбиясига айниқса, она табиати, она характерининг таъсири кучлидир. Чунки онадаги кўп одат ва хислатлар қиз болада мужассамланади. Хуштабиат, вазмин, латофатли аёлларнинг фарзандлари ҳамма ҳавас қилгудек одобли бўлишади. Аксинча, онанинг фикри-зикри мол-дунё, кийим, зеб-зийнат бўлса, қиз ҳам «молпараст» бўлиб ўсади.

Ўғил бола тарбиясида эса отанинг роли катта. Текширишлар шуни кўрсатадики, ёшликдан чекишга ўрганган кўпчилик болаларнинг оиласида катталар - отаси ёки акаси тамаки чекишар экан. Характер-характер билан тарбияланади. Агар сиз ўғил-қизларингизни мулойим, сабр-қаноатли, ўз хатти -ҳаракатлари ва хоҳишларини идора қила оладиган бўлишини истасангиз, албатта бу фазилатларни аввало ўзингизда мужассамлантирган бўлишингиз керак.

Болани оилада ортиқча эркалатиш, уларнинг ҳар қандай хоҳиш ва истакларини сўзсиз бажарилиб турилиши уни инжиқ ва шахсиятпараст қилиб қўяди.

Шахсиятпараст болалар саботсиз, қийинчиликларни енгиб ўта олмайдиган, арзимаган муваффақиятсизликлар олдида ҳам «топ ташлаб» қоладиган бўлиб қолишади. Чунки, уларнинг ўсиб келаётган асаб тизими ўз фаолиятида қийинчиликларни, тўсиқларни енгиб ўтишга ўрганмаган, енгил-елпи ишларнигина бажаришга мойил бўлиб қолган бўлади.

Шахсиятпараст болалар ўзини кўпроқ яхши кўришади, фақат ўз фойдасини кўзлашади. Одатда улар атрофдагиларга бемеҳр, мурувватсиз бўлиб ўсишади. Ота-оналарининг доимо парвона каби ғамхўрлик кўрсатишига кўникиб, буни табиий ҳодисадек қабул қилишади. Лекин ўзлари бегона кишилар тақдиригагина эмас, балки яқин кишилари, ҳатто ота-оналари тақдирига ҳам лоқайд ва бефарқ қарайдиган, уларнинг қадрини билмайдиган бўлишади.

Аксинча, ота-онанинг ўта қаттиққўл, серзуғум, баджаҳл бўлиши эса болаларни қўпол, тажанг, ўжар, қатъиятсиз қилиб қўйиши, ота-онага бўлган меҳр-мурувват ўрнини лоқайдлик, ҳатто нафрат эгаллаши мумкин.

Кузатишлар шуни кўрсатадики, кўпинча оилада ёлғиз ўсадиган болаларда шахсиятпарастликка мойиллик бўлади. Чунки бу хил болалар ёшликданоқ ака-укалар, опа-сингиллар ўртасида бўлиб турадиган бир-бирига ғамхўрлик кўрсатиш, ёрдамлашиш ва керак бўлганда ўз хоҳиши эмас, уларнинг хоҳишига бўйсунишга ўрганишмаган бўладилар.

Бола шаклланишида меҳнат тарбиясининг аҳамияти ҳам каттадир. Меҳнат кишида саботлилик, аниқлик ва пухталикни, меҳнат қуролларига ва ашёларига тежамкорлик билан муносабатда бўлиш каби хусусиятларни тарбиялайди.

Болаларнинг ёшлиги ёки уқувсизлиги учун унга юмуш қилдирмаслик билан баъзи ота-оналаримиз фарзандлари тарбиясида катта хатога қўл қўядилар. Бундай ота-оналар болалари буюрилган бирор ишни эплай олмаётган ёки кўнгилдагидек чиқара олмаётган бўлса дарҳол улар қўлидан ишини юлиб олишади. Болаларнинг бирон-бир камчилиги, муваффақиятсизлиги ҳадеб таъкидланаверса, боланинг юзига солинаверса, ёки унинг мустақилликка бўлган интилиши, уддабуронлиги, қизиқувчанлиги доимо бўғиб, сўзсиз итоат этишлик талаб этилса, бундай болаларда айбдорлик, қўрқоқлик, пассивлик каби хусусиятлар вужудга келади.

Ёки аксинча, боладаги бирон фаолият турига нисбатан мавжуд бўлган истеъдод, дастлабки муваффақият тўғрисида ота-она ва ўқитувчилар томонидан кўп мақтов гапларнинг айтилиши, мақтанчоқлик, кибру-ҳаволик, такаббурлик каби салбий характер хислатларини вужудга келтириши билан биргаликда, асаб тизимини ҳам маълум даражада сусайтириб, ўз ҳиссиётларини, хоҳишларини тия олмайдиган қилиб қўяди.

Мўминхон МАМАТОВ.

Удумларимиз

ДЕНОВЧА ТЎЙ

Қашқадарёда ўзига хос қадимий урф-одатлар борки, уларни ўрганиш, бундан ёшларни баҳраманд этиш муҳим тарбиявий аҳамиятга эга. Касби туманида Денов қишлоғи бор. Бу ердаги аҳолининг азалий турмуш тарзи, анъаналари, урф-одатлари ҳам ўзига хослиги билан бошқалардан ажралиб туради.

Қуда томон жажжи неварасига бешик тайёрлайди. Бу вақтда қизи, куёви, қуда-андалари учун ҳам сарупо қилишади. Бу одатда улар ўртасида иноқлик, дўстликни янада кучайтирган. Бешикни куй, қўшиқ, ўланлар айтиб, шод-хуррамлик билан олиб келишади. Бешикда ота-боболаримиз анъанасига кўра жажжи болани белаш учун нуроний онахонларимиз ўзларини расм-русумларига асосан амалга оширадилар.

Кайвони онахонларимиздан момо ақидага кўра чақалоқни қўлига олар экан, «Бисмиллоҳир раҳмонир роҳийм, болажоним, ота касбинг, она касбинг бўлган бешиккинангда тинч ухла» деб қўшпардали бешик ёпқичларини бирин -кетин очиб азалдан мерос бўлиб қолган ақида ва удумни бажара бошлашади. Энг аввало исириқ тутатилади. Чақалоқни қўлга олиб, икки томонга ёткизиб кўрилади, «У ёкка ётайми, йўқ, моможон, бу ёкка ётайми, йўқ, моможон, болажон ўнгга ётай» деб бола тилидан сўзлаган. Болани бешикка белаб, қўрқмаслиги учун болғача билан ёнғоқ чақишган. Бунда улар қалбларидан отанг овози, онанг овозини эшитиб, шер юрак бўлиб ўс, деб устки пардани тортиб, алла бошлаган.

Алла айтай, жоним болам,
Ухлаб қолгин-а, алла...
Бешикларда роҳатланиб,
Ором олгин, алла...
Уйларимни ёритувчи
Ёруғ юлдузим, алла-ё...
Дилларимни равшан қилгин
Равшан чироғим, алла...

Момоларнинг бундай аллалари боланинг онасига меҳрини оширган у меҳр-оқибатли бўлиб ўсган.

Байт ТУРДИЕВ.
Барака ПЎЛАТОВА.

Тиббий маслаҳатлар

ҚОН БОСИМИ ОШСА...

Қон босимининг ошиши (гипертония) кўп учрайдиган хасталиклардан бири ҳисобланади. Агар бу хасталик ўз вақтида даволанмаса, асорат бериб бошқа дардларнинг юзага келишига олиб келади. Масалан, кўзни хиралаштиради, қўл ёки оёқни фалаж қилади, тилдан қолдиради. Бу дард билан ёшлар ҳам, катта ёшдаги одамлар ҳам оғриши мумкин.

Қон босимининг ошишида аввало марказий асаб фаолиятида тез-тез такрорланадиган салбий ва руҳий кечинмалар муҳим ўрин тутади. Касаллик одатда аста-секин авж олади. Қон босими хасталиги уч босқичга бўлинади.

Биринчи босқичда беморнинг юрак соҳасида оғриқ, бош оғриғи , бош айланиши, уйқусизлик, салга жаҳл чиқиши, терлаш, оёқ-қўлларнинг увишиши, қулоқ шанғиллаши безовта қилади. Бу босқичда артериал босим қисқа фурсат вақти-вақти билан кўтарилиб туради ва қулай шароитларда тезда аслига келиб қолади. Бу даврда беморнинг кайфияти, руҳияти асосан яхши бўлади, меҳнат қобилияти бузилмайди ва касаллик аниқланмаслиги ҳам мумкин.

Иккинчи босқичда қон босими турғун ва доимий бўлиб қолади. Бош оғриғи зўрайиб, тез-тез тутиб туради, бош айланади, уйқуси бузилиб, тез чарчайди, меҳнат қобилияти пасаяди, юрак сиқилиши ва юракни ғижимловчи оғриқдан, кўз атрофининг қоронғилашиши, қулоқ шанғиллаши кузатилади. Агар бемор вақтида зарур даволанмаса, касаллик учинчи босқичга ўтиб кетади.

Учинчи босқичда эса касаллик аломатлари янада зўраяди. Тез-тез артериал босими хуружлари янада кучли бўлади. Юрак, буйрак ва бош мияда бу жараён жуда ривожланиб кетади. Қон босими кўрсаткичлари 200/130; 250/150 миллиметр симоб устунига тенг бўлади. Юзага келган ўзгаришлар натижасида организмда қон айланиш жараёни бузилади, бу эса ўз навбатида бош оғриғининг зўрайишига, бош айланишига, хотиранинг пасайишига, буйраклар фаолиятининг (функциясининг) бузилишига олиб келади. Натижада бемор ўз вақтида даволанмаса меҳнатга яроқсиз бўлиб қолади.

Гипертония касаллигининг ҳар қандай босқичида артериал босим бирданига кескин кўтарилиб кетиши мумкин (айниқса босимнинг пастки даражаси юқори бўлади), яъни гипертония кризига олиб бориши мумкин. У бош мия ва бошқа органларнинг қон билан таъминланиши бузилишидан рўй берадиган ҳолатдир.

Гипертония кризда бош қаттиқ оғриб айланади, кўпинча кўнгил айниб, қайт қилиш, ҳушдан кетиш, кўз хиралашуви ёки кўрмай қолиши рўй беради.

Гипертония касаллиги узоқ ва сабр-тоқат билан даво қилишни талаб этади. Бемор шифокорга нечоғлик барвақт борса ва унинг буюрганларини бекаму-кўст бажариб турса даво шу қадар тез наф беради.

Бу касалликнинг юзага келмаслиги учун биринчи навбатда турмуш шароитини тўғри ташкил этмоқ лозим. Кун бўйи, баъзан кечаси билан зўр бериб ақлий ва жисмоний меҳнат билан шуғулланмаслик, имкони борича толиқмаслик, уйда, йўлда, ишхонада беҳудага аччиқланмаслик кишилар билан хушмуомала бўлиш керак. Чекиш ва спиртли ичимликларни ичишдан мутлақо воз кечиш керак. Кечаси камида 8 соат ухлаши, иложи бўлса, кундузи ҳам 1-2 соат ухлаб олиши керак.

Бемор ухлашдан олдин 1-1,5 соат соф ҳавода сайр қилиши, аммо китоб ўқимаслиги, оғир, асабни қўзғовчи, ҳаяжонлантирувчи фильмларни кўрмаслиги лозим. Кечки овқатни ухлашдан 2,5-3 соат олдин ейиш тавсия этилади. Беморларнинг озиқ-овқатлари турли-туман, калорияли, витаминларга бой бўлиши керак. Семириб кетган беморлар ҳайвон ёғларини кам истеъмол қилиши лозим. Гипертония касаллиги оғир ўтса, хусусан буйрак ва юракда асоратлар пайдо бўлса, ош тузи ва суюқлик чеклаб қўйиладиган парҳез буюрилади. Беморга кўпинча ҳўл мевалар, сут ва сут маҳсулотларидан тайёрланган овқатлар, ёғсиз мол гўшти, сузма, сабзи, қовоқ, олча ва б. буюрилади. Истеъмол қилинадиган суюқлик миқдори суткасига 1-1,5 литрдан ошмаслиги керак.

Жуда қадим замонлардан бери қўлланиб келинган, шунингдек, халқ табобатида, тиббиётда синалган беозор гипертония (хафақон) даволари ҳақида ҳам маслаҳатлар бериб боришни лозим топдик.

. 20 гр майдаланган чилонжийда мевасини ярим чойнак қайноқ сув билан бир соат давомида дамлаб қўйилади. Дамламадан кунига 3 маҳал овқатланишдан олдин 50 гр.дан ичилади.

. Туршак ивитмасидан ёки ўрикдан тайёрланган компот ичиш қон босимини маълум даражада туширибгина қолмасдан, балки юракка қувват бериб, ошқозон-ичак фаолиятини яхшилайди, қабзиятдан холи қилади.

. Кўк чой хафақон балосидан муҳофаза қилувчи беозор табиий омил ҳисобланади.

. 20 гр лимон ўт олиб устига 200 гр қайноқ сув солинади ва яхшилаб ўраб қўйилади. Дамлама совигач, сузилиб ош қошиқда кунига 5-6 марта ичилади.

. Аролонқуйруқ ўтидан 2 чой қошиқ олиб қайнатиб совитилган 2 стакан сувга солиниб, 6-8 соат қолдирилади, докада сузилиб кунига овқатдан ярим соат олдин чорак стакандан 3-4 маҳал ичилади.

. Ярим литрли чойнакка битта кичкина қошиқда олий навли кўк чой, бир чой қошиғида қуритилган кийикўт солинади ва қайноқ сув қуйиб 8-10 дақиқа дам едирилади. Сўнгра чой ичилади.

. Ярим литрли чойнакка 1 чой қошиғида зира, шунча олий навли кўк чой солиниб, қайноқ сув қуйилади, 8-10 дақиқа дам едирилгач, иссиғида ичилади.

Яна бир муҳим нарса- истеъмол қилинадиган овқатларнинг қувватини сарф қилиб туриш керак. Чунки овқат қуввати кам сарфланиб, маълум қисми йилма-йил баданда тўпланиб бориши ҳам қон босими касаллигини келтириб чиқарадиган сабаблардан биридир.

Сафар МУҲАММАДИЕВ,
доцент.

Одамийлик сабоқлари

ОТА - УСТОЗУ СУЯНЧИҚ

Оилавий турмуш инсоннинг яшаш услубидир. Оила исломда муқаддас бир қўрғондир. Оилани ташкил этувчилар ота-она, фарзандлар, набиралар, абиралардир. Оиласиз бахтли, баракотли ҳаёт кечиришни тасаввур қилиб бўлмайди.

Пайғамбаримиз Расулуллоҳ САВ «Никоҳ (оила қуриш) менинг суннатимдир, қиёмат куни мен умматларимни кўплиги билан фахрланаман, кимки бу суннатимдан четланса, у мендан эмасдир» деганлар.

Оилани мустаҳкамлаш эр ва хотиннинг вазифаларидир. Оила турмуш қуриш, фарзанд кўриш билан куёв - отага, келин -онага айланади. Оилада ҳар бир аъзонинг ўз ўрни, ўз вазифаси, ўз обрўси ва ишларининг ўзига хос тақсимоти бор.

Ҳозирги кунда оила қандай бўлиши керак, унда отанинг (эрнинг) ўрни қандай-ю, аёлнинг-онанинг (хотиннинг) вазифаси нималардан иборат?

Оила мисоли бир давлат экан, албатта унинг раҳбари бўлиши ҳам табиий. Раҳбарсиз жамият эса бошсиз танага ўхшаб қолади. Оила ҳаётида бошлиқ вазифасини ота адо этади. Эркаклар аралашадиган жойларда бўладиган барча муаммолар ота устига юклатилади. Чунки, эркак киши биологик тузилиши, ўзининг руҳий, жисмоний ҳолатлари билан шунга мос қилиб яратилгандир. Отага оилани бошқариш, аҳли аёлини покиза, ҳалол пул топиб, ҳалол едириб, шариатга хос ҳолда кийинтириш, уй-жой билан таъминлаш каби жиддий ва оғир ишлар эркакларга, яъни отага юкланади. Аёлнинг ҳам барча харажатларини эри кўтаради. Аёлнинг -онанинг ҳам оилада ўз ўрни борки, буни унутмаслигимиз керак.

Ота оиланинг узоғини яқин ва йўғини бор қилиш учун доимо ҳаракатда бўлади. Ота оиланинг таянчи, меҳрибон маслаҳатчи, таъминотчи, беғараз дўст, онанинг ва фарзандларнинг фахри, суянчидир. Фарзандларнинг камолоти отага боғлиқ. Оилада отанинг юриши, туриши, мавқеи, муомаласи, ҳалоллиги, меҳнатга муносабатидан ибрат олиш фарзандлар бурчидир. Шунинг учун «Қуш уясида кўрганини қилади» дейди доно халқимиз. Яхши тарбия, ҳусну одоб отадан болага қолувчи энг улкан меросдир. Моҳир боғбондан чиройли боғ қолганидек фарзандларга отадан гўзал хулқу одоб қолади. Шунинг учун халқимиз муносиб фарзандга баҳо бермоқчи бўлса, «отангга раҳмат» дейди. Аксинча бўлса, «отангга лаънат» дейди. Ҳар икки ҳолат учун ота жавобгардир.

Фарзандга ота ўзини руҳиятидан, жисмидан, суратидан кўчирилган бир нусха, ҳаёт занжирининг кейинги халқаси деб билгани учун уларнинг камолоти устида кеча-ю кундуз тер тўкиб меҳнат қилиши лозим. Шунга яраша у фарзандларидан мукофот олади.

Отанинг обрўси оилада муқаддас сақланиши керак. Фарзандларга едириладиган пок луқма ота мавқеини юқори кўтаради, фарзанди эса қобил бўлади. Отага тик боқмайди. «Отангга тик боқма, имонинг сақла», деб бекорга айтилмаган. Шундай гўзал тарбия топган фарзанд отага тик боқмаган, сўз қотмаган, доимо ўзидан тўрга ўтказган, ота ўрнига ўтирмаган, ота ўтирган уйнинг томига чиқмаган. Отанинг розилигисиз ҳеч қандай иш қилинмаган. Бу ҳурмат қўрқитиш ҳисобига эмас, балки иззат, муҳаббат ҳисобига эришилади.

Оилада ота оғир-босиқ, сабрли бўлиши лозим. Қуръони каримнинг «Нисо» сурасида айтиладики, «Аёлларингиз билан яхши яшанг, агар улардан баъзи бир нарсани ёмон кўрган бўлсангиз, шоядки ўша ёмон кўрган нарсангиз ортидан Аллоҳ субҳоноҳу таоло сизга яхшиликларни яратиб беради».

Ота аҳлоқ-одоб бобида нафақат фарзандларига, балки уларнинг онасида камчилик бўлса, онани тарбия қилиши, одоб чораларини қўллаши зарурдир.

Жаноби сарвари коинот Муҳаммад Мустафо САВ «Барчаларингиз ўз қўл остингиздаги аҳли аёлингиз хусусида масъулдирсизлар» деб марҳамат қилганлар ва яна «Сизларнинг ичингизда энг яхшингиз -аҳли аёлига яхши бўлганингиздир. Мен ичингизда аҳли аёлига яхшироғингизман» деб айтганлар.

Аҳли- аёл, фарзандларга одоб билан муомалада бўлиш ақли расо, етук, комил отанинг асосий сифатларидан биридир. Пайғамбаримиз САВ ҳам аҳли аёлларининг хизматида бўлиб, уй супуриб, кийимларни ямаб, қўйларни соғганликларини ва умматларига ҳам шундай қилишга буюрганликларини эсдан чиқармаслик керак.

Биз XXI аср бўсағасида яшамоқдамиз. Буни ҳар бир ота ҳис қилиши, шунга яраша ўзининг билим савиясини ошириши лозим. Ота тарбияда энг аввало намуна, ишонтириш, тушунтириш, насиҳат, рағбатлантириш, жазолаш, танбеҳ бериш, меҳнатда ўрнак усулларидан моҳирона фойдалана билиши лозим. Оилада отанинг ўрни беқиёс. Ҳеч маҳал она оталик қилолмайди. Она болани боқиши, ўстириши ва уйлантириши мумкин, аммо ота тарбиясини кўриб ўсган фарзанд сезилиб туради. Падари бузрукворнинг ҳурмат-иззати бўлмаган оила инқирозга юз тутади. Ота энг аввало биринчи муаллим, биринчи устоздир.

У тазйиқ ўтказиш, бақириш, таҳқирлаш, руҳан эзиш йўли фарзандларини тобелигига эришмоқчи бўлса, бу сохта обрў тезда парчаланиб кетади.

Отани майда гап ёки эзма бўлиши унинг обрўсини туширади. Фарзандларга ясама меҳрибонлик қилиш, ўта юмшоқ муомала, беозорлик, ҳар қандай ишни кечирувчанлик, ён берувчанлик, кам талабчанлик, барча хоҳишларни амалга ошириши билан юксак сифатларни камол топтириб бўлмайди.

Отанинг бағрикенглиги, хушфеъллиги, имон-эътиқодининг мустаҳкамлиги, фарзандлар тарбиясида муҳим омилдир.

Зиёвиддин ҳожи ЗАЙНИДДИНХОН ўғли маърузаси асосида ШОМАҲМУД тайёрлади

ОИЛА даврасида

Ибрат бўлгулик

МУЗРАБОТДА ШУНДАЙ ОИЛА БОР

Инсоннинг бахтли ёки бахтсизлиги, хушвақт ёки маъюслиги бевосита оиласига ҳам боғлиқдир.

Ўзининг рўзғорида ҳаловат, ором тополмаган одам ҳеч қаерда ҳам рўшнолик кўрмайди. Зеро, Ватан остонаси оиладан бошланаркан, ўзини билган аёл ҳам, эркак ҳам энг аввал ўз уйи, аҳли рўзғори фаровонлиги, аҳиллиги, покизалиги учун фаол курашади. Зотан, бахтли, аҳил оила фақат орзу-ҳаёл билангина эмас, балки қатъий ҳаракат, уринишлар, меҳнат билан вужудга келади. Яна бир нарсаки, оила ҳам худди бинога ўхшайди. Агар у муттасил таъмирлаб турилмаса, нурай бошлайди. Шунинг учун ўртада ҳамиша оловланиб турадиган муҳаббат садоқат, оғзи бирлик, мўл сабр бўлиши керак. Фақат шуларнинг ўзи билангина оила биноси мустаҳкам, собит туради, десак, салгина бўрттирган бўламиз. Бу бинонинг мудом устивор, аҳил в сокин бўлмоғи учун иқтисод пойдевори ҳам мустаҳкам бўлмоғи керак. Музработда эса шундай мустаҳкам оилалар кам эмас.

Тумандаги Шариф Бобоев номли маҳаллада яшайдиган Мўмин Отамуродовлар оиласи ҳақида доимо илиқ, яхши гаплар эшитасиз. Яхши гап одатда ўзидан-ўзи айтилмайди. Мўмин аканинг касб-кори муҳандислик. У шу касбда ишлагандан бери тонг азонда йўлга чиқиб, қоронғу тушганда ҳориб уйга қайтади. Лекин... олти нафар фарзандининг тарбияси, ўқишини қаттиқ назорат қилишдан асло эринмайди. Бу хонадонда соҳибнинг, эркак кишининг ўрни алоҳида билиниб, сезилиб туради. Ўзининг одати ишчанлик, талабчанлик бўлган ота тарбиясини олаётган болалар ҳам кўзга яқин, ҳавас қиладиган бўлиб ўсмоқдалар.

Мўмин ака узоқ йиллар туман қишлоқ хўжалиги техникаларини таъмирлаш идорасида турли лавозимларда ишлади. Шундай бўлдики, иш деб оилани ташлаб қўймади, оила деб ишни ташлаб қўймади. Бу икки муҳим юмуш-таъбир жоиз бўлса, унга қўш қанот бўлди, уни ҳамиша рағбатлантириб турди. Албатта, тарбия бир кишининг иши эмас. Унга аёли Ойжамол опа ҳам елкадош бўлиб келди. Эр-хотин иккови қатъият билан, баҳамжиҳат ҳаракат қилиб, оиланинг мустаҳкам пойдеворини бунёд қилишди. Уйда ўсган бир ўғил ва беш нафар қизнинг тарбиясидан ҳамма хурсанд.

Тарбия ҳеч маҳал ўз мевасини бермасдан қолмаган. Мўмин аканинг ўғли Иброҳим 23 ёшида Тошкент халқ хўжалиги институтини имтиёзли диплом билан тугатиб, ўтган йили Республика иқтидорли болаларни қўллаб-қувватловчи «Умид» жамғармаси бошқарувининг совриндори бўлиб, ҳозир АҚШдаги энг йирик иқтисодиёт институтида тижорат банк иши бўйича магистрлик унвони олиш учун таълим олмоқда.

Бугунги кунда қизлари Дилором ва Гулчеҳра Термиз Давлат университетида, Юлдузхон иқтисодиёт коллежида, Ёқутхон ва Ҳилолалар эса мактабда таълим олишмоқда.

. Ойжамол опадан фарзандлар тарбияси, ўз оиласи ҳақида гапириб беришни сўраганимда у киши «қўйинг энди, ўз оиламиз, ишларимиз ҳақида ўзим мақтаниб ётмайин, эшитар қулоққа ҳам яхши эмас, агар оиламиз яхши бўлса, тарбия ишларимиз маъқул бўлса, бошқалар гапиргани маъқул» деди камтарлик билан.

Туман ҳокими муовини, хотин-қизлар қўмитаси раиси Саодат Иноятова шундай деди:

- Мен шу оила фарзандлари ўқийдиган мактабда кўп йиллар директорлик қилдим. Ҳавасимни келтирадигани шу эдики, бу оилада ўсган болаларга манмансираш, такаббурлик тамоман ёт одатдир. Қани эди, барча ота-оналар ҳам фарзандларини шундай тарбиялаб, вояга етказсалар.

Хуллас, Мўмин акалар оиласи ҳақидаги таассуротларимиз мўл бўлди. Шунга ишонч ҳосил қилдикки, ҳаётда оилада пойдеворнинг умри боқийлиги, барқарорлиги энг аввало тарбияга, таълимга боғлиқ экан. Кимки ана шу кўҳна ҳақиқатга таяниб иш тутса, асло кам бўлмайди.

Рустам ДАВЛАТ,
Сурхондарё вилояти.

Фақат қизлар ўқисин

ОНАМНИНГ ЎГИТЛАРИ

Нонларинг зуваласи бир хил бўлсин, катта-кичик узма, болам! Дўст-душманнинг фарқига боролмайдиган бўласан.

***

Ака-ука уришса, аҳмоқ ишонибди. Эр-хотин уришса, остона кулибди. Остонага ҳадеб кулги бўлаверма, кўп кулиш ҳам ҳосиятсиз. Йиғига олиб келади.

***

Қизим, шуни унутмагинки, эркак кўзи билан, аёл қулоғи билан севар экан. Севилиш учун доимо ўзингни ораста тут. Севиш учун эса ҳақоратга оид ҳаракатлардан тийил.

***

Эр уйининг бир девори ширин, уч девори аччиқ. Уч деворнинг заҳрини, бир қисм билан баҳам кўришга чидасанггина рўзғорни рўзғорманд қиласан! Акс ҳолда у ғорат бўлади.

***

Бир андишалик киши, битта нўхат деб, бир ҳовуз сувни ичибди. Беоқибат бўлма! Бировга ғазабингни сочмоқчи бўлсанг, унинг нўхатдеккина яхшилигини ҳам андиша қил.

***

Кимлардир ноҳақлик қилиб, дилингга ранж етказса, зинҳор ўлимини тилама. Бировга ўлим тилаганлардан ҳам озорланма. Парвардигор унинг умридан узиб, ноҳақ қарғалган бандасиникига қўшар экан.

Оққа кўчирувчи
Дилбар ИСТАТ қизи.

Автоҳаваскорлар диққатига

АВТОУЛОВДА САЁҲАТ

Баҳор келиб дов-дарахт, дала-боғлар, қир-адирлар яшил майсага бурканди. Табиатнинг гўзаллигидан ким баҳра олишни истамайди, дейсиз. Ана шундай пайтларда ҳар хил сайлу-саёҳатлар уюштирилиб, ҳамкасблар, талаба-ю, ўқувчилар гуруҳ-гуруҳ бўлиб автомобилда, пиёда йўлга чиқишади.

Автомобилда йўлга чиқишда ҳайдовчининг тажрибасини, автоуловнинг техник ҳолатини, юриладиган йўлнинг ҳолатини ҳисобга олиш лозим. Маршрутнинг узоқлиги бир томонга 2000 кмдан ошмаслиги, суткасига 500-600 кмдан ошиқ йўл юрилмаслиги керак. Шундан узоқроқ сафарга чиқиш ҳайдовчини чарчатиб қўяди. Айниқса қоронғи пайтларда юриш анчагина хавфлидир.

Сафарга олинадиган анжомларнинг оғирлиги йўловчилар билан биргаликдаги оғирлиги автомобилнинг рухсат этилган юк кўтара олиш имконидан ошмаслиги керак. Кўпчилик машина устига қўшимча юк қўйиш мосламасини ўрнатади. Бундай қилиш нотўғри, чунки унга жойланган юкли кучни аэродинамик қаршилик ҳосил қилиб, кузовнинг юқори қисмига қўшимча юкланиш беради ва машина оғирлик марказининг юқорироқ жойлашишига олиб келади. Бу эса машинанинг турғунлигини ва бошқарувчанлигини ёмонлаштиришда қўшимча қувват ёнилғи сарфланишини оширади. Агар қўшимча юк учун юкхона ўрнатиш жуда зарур бўлса уни шундай ўрнатиш кераккки, шамол таъсир қиладиган юза жуда кичик бўлсин. Қўшимча юкли машина жуда эҳтиёткорлик билан ҳайдашни, кескин тормоз бермасликни талаб этади. Сафарга чиқишдан олдин унинг ҳолатига қараб эҳтиёт қисмлар олиш керак. Замонавий енгил машиналар учун яхши йўлда 400-500 км босиш унчалик қийин эмас. Шунинг учун уларга тез ишдан чиқадиган деталлар лампочка сақлагичлар олиш етарли.

А.ВАФОЕВ,
Автоҳаваскорлар мактаби ўқитувчиси.

Ёшлар ҳангомасидан

Учрашувга чиққан қиз, куёв бола кийган шўртикни янгасига имо- ишора қилиб дебди:

- Мабодо менга топган куёвинглар ҳозирги кунда боғчага қатнамайдими?

- Нега ундай деяпсиз?- дебди қизнинг янгаси.

- Куёвингизни учрашувга кийиб чиққан трусигини кўрмаяпсизми? — дебди қиз.

***

Янги танишган қиз билан йигит «Севги» ҳақидаги фильмни кўраётганда бирдан йигит қизишиб кетиб:

- Мен бунақа севгига умуман ишонмайман!- дебди.

- Мен эса ишонаман,- деб қиз йигитга дўқ уриб кинодан чиқиб кетибди.

***

Тўйдан сўнг куёв бола келиндан сўрабди:

- Учрашувларга чиққанимизда сочингиз узун эди шекилли.

- Ҳозир ҳам калта эмас. Баъзи дугоналарим тўйдан сўнг сочларини таг-туги билан қирдириб ташлаяпти!

***

Газета сотиб олаётган йигитдан қиз бола сўрабди:

- Бу «Оила ва жамият»га қачон обуна бўламиз?

- Турмуш қурганимиздан сўнг,- дебди йигит.

- Ундай бўлса бу йил ҳам ёзила олмас эканмиз-да,- дебди қиз.

Саидмурод САИДАҲМАД.

Boychechak

(ertak)

Ra'nolarning uyi shahardan chetroq joyda ekan. Derazadan qarasa, kattakon dalaning narigi boshida tepaliklar ko'rinib turar ekan.

Bir kuni qor yog'b turganida Ra'noning buvisi shahardan mehmon bo'lib kelibdi. R'no juda suyunibdi. Pechka yoqilgan issiq uyda buvisi bilan har kuni gaplashib o'tiribdi. Buvisi unga kechqurunlari ertaklar aytib berar ekan. Ayniqsa buvisining boychechak haqidagi ashulasi Ra'noga juda yoqib qolibdi. Ra'no uni yodlab olib, har kuni aytadigan bo'libdi. Bir kuni u buvisidan Boychechak qayerda o'sishini so'rabdi. Buvisi Ra'noni deraza yoniga boshlab borib, dalani, tepaliklarni ko'rsatibdi.

- Huv o'sha dalada, tepaliklarning etagida Boychechak uxlab yotibdi, - debdi buvisi.

- U qachon uyg'onadi ? - deb so'rabdi Ra'no.

- Qorlar erib, bahor kelayotganida eng birinchi uyg'onadigan gul - Boychechak bo'ladi, qizim,- debdi buvisi.

- O'shanda men sizga Boychechak terib kelaman, - debdi Ra'no.

U o'sha kundan boshlab qorlarning erishini, Boychechakning erdan chiqishini sabrsizlik bilan kuta boshlabdi.

Har kuni ertalab o'rnidan turganida qorlar eriganmikin, deb tashqariga qaraydigan bo'libdi. Buni buvisi sezib yurgan ekan.

- Qorlar hali erimaydi, qizim, - debdi u. Ertasi yana yog'adi. Hali to'qson chiqishiga ancha bor.

- To'qson nima, buvi ? - so'rabdi Ra'no.

- To'qson deganim to'qson kunlik qishda, qizim, - debdi buvisi.

- To'qson chiqadi, undan keyin navro'z keladi, ana o'shanda Boychechak ochiladi.

- Navro'z kim, buvi ? - so'rabdi Ra'no.

- Navro'z bayram, - debdi buvisi. - Bahor bayrami. Ungacha men uyimga borib kelay. Men kelgunimcha sen Boychechak haqidagi ashulani o'rtoqlaringga ham o'rgatib tur. Boychechak ochilganida borib ashula aytib, terasizlar. Shunday deb buvisi shaharga jo'nab ketibdi. Ra'no uning aytganini qilib o'rtoqlariga ashula o'rgatibdi.

Bir kuni qorlar erib, yerlarning loyi qurib, ko'm-ko'k o'tlar chiqib, kunlar sal-pal isib, shamollar ham odamga yoqadigan bo'lib qolganida Ra'noning buvisi shahardan kelibdi.

Ra'no juda suyunibdi. Buvisi hamma bilan ko'rishibdi. Keyin u Ra'noning oyisi, dadasi bilan gaplashib o'tirganida:

- Buvi endi to'qson chiqdimi ? - deb so'rabdi.

- Ha, qizim, endi Boychechak tersang bo'ladi, - debdi buvisi.

Ertasi Ra'no ko'chaga chiqib o'rtoqlarini topibdi. Ular derezadan ko'rinib turadigan dalaga yugurishibdi. Tepaliklarga borib Boychechak izlashibdi. Bu vaqtda Boychechaklar endigina uyqudan uyg'onib, yerning tagidan qanday chiqichni o'ylab turishgan ekan. Ulardan bittasi qizlarning ovozini eshitishi bilan yerni yorib, boshidagi tuproqni silkitib chiqibdi. Lekin atrofga qarab, qizlarni ko'rmabdi. Chunki oftob charaqlab turganidan uning ko'zlari qamashib qolgan ekan. Shunda haligi Boychechak osmonga qarab, ingichka ovoz bilan:

- Salom, Quyosh ! - deb qichqiribdi. U xursand bo'lib kulgan ekan, atrofdagi tepaliklar qo'ng'iroqday jaranglab ketibdi. Uning ovozini eshitib, qizlar yugurib kelishibdi.

- Kim u kulayotgan ? - debdi Ra'no.

- Salom, qizlar ! Men Boychechakman ! - debdi Boychechak.

Qizlar ham baravariga:

- Salom, Boychechak ! Navro'z bayraming muborak bo'lsin ! - deyishibdi.

Keyin ular Boychechakning atrofida o'yinga tushib, Ra'noning buvisi orgatgan quyidagi ashulani boshlab yuborishibdi:

Boychechagim boylandi,
Qozon to'la ayrondi.
Ayroningdan bermasang,
Qozonlaring vayrondir.
Qattiq yerdan qazilib chiqqan Boychechak,
Yumshoq yerdan yugirib chiqqan Boychechak.
Boychechakni tutdilar...

- Yo'q meni tutmanglar ! - debdi Boychechak.

Qizlar jim bo'lib qolishibdi.

- Meni yulmanglar ! - debdi u yana. - Bo'lmasa oyimni chaqiraman. Oyi !

Shunday deyishi bilan uning yonidan bitta katta Boychechak o'sib chiqibdi.

- Kim mening bolamni xafa qilmoqchi ! - debdi u. Shunda qizlar yana o'yinga tushib, boshqa ashulani boshlab yuborishibdi :

Boychechakning bolasi, bolasi,
Qulog'ida donasi, donasi.
Donasini oldi desak,
Yugirib chiqdi onasi, onasi.

Keyin ular baravariga :

- Salom, Boychechakning onasi ! Navro'z bayraming muborak bo'lsin ! - deyishibdi.

Boychechakning onasi jahlidan tushib, u ham salomlashibdi:

- Salom, qizlar ! - debdi. - Sizlar yaxshi, aqlli qizlar ekansizlar. Men bo'lsam bolamni olib ketasizlar, deb o'ylabman.

- Olib ketamizu, lekin yana olib kelib o'zi o'sgan joyga ekib qo'yamiz, - debdi Ra'no. - Bugun bayram. Uyda buvimlar borlar. Men buvimlarga Boychechak olib kelaman, degan edim.

Boshqa qizlar Ra'noning gapini tasdiqlashibdi. Ular ham buvilariga Boychechakni olib borib ko'rsatmoqchi ekanliklarini aytishibdi.

Bunda Boychechakning onasi rozi bo'libdi.

- Bo'lmasa bizlarni ildizimizni uzmasdan loy bilan qo'shib olinglar, - debdi u. Keyin boshqa bolalarini chaqiribdi:

- Hay bolalarim, chiqinlar, Navro'z keldi, bizlarni qizlar o'ynatib kelishmoqchi. U shunday deyishi bilan butun atrofdan Boychechaklar boshlaridagi tuproqni silkitib chiqib kelishibdi. Qizlar ularni avaylab bitta-bittadan olib uylariga yugirishibdi. Hammalari buvilariga, buvalariga olib borib ko'rsatishibdi. Buvilari, buvalari Boychechaklarni qo'llariga olib «omonlik, omonlik» deb yuzlariga, ko'zlariga surtishibdi.

Keyin qizlar Boychechaklarni olib borib joy-joyiga ekib qo'yishibdi va ashula aytib, uy-uylariga tarqalishibdi.

Agar har yili navro'z bayramida qizlarning Boychechak haqidagi ashulasini eshitsangiz, bu Ra'nolarning ovozi deyavering. Chunki bu atrofda Ra'no bilan o'rtoqlaridan boshqa hech kim Boychechak haqida bunchalik chiroyli ashula aytaolmaydi.

Sadoqat Fayziyeva tayyorladi.

ЯНА БИР ДЎСТЛИК ЖАМИЯТИ ТУЗИЛДИ

Ўзбекистоннинг бир қатор давлатлар билан сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий алоқалари тобора кенгайиб бораётгани ҳеч кимга сир эмас. Ҳозирги пайтда Ўзбекистон билан дунёнинг ўнлаб мамлакатлари ўртасида дўстлик жамиятлари тузилган. Улар халқларни янада яқинлаштириш ҳамда дўстона муносабатларни ривожлантириш ишига муносиб ҳиссаларини қўшиб келмоқдалар. Куни кеча яна бир дўстлик жамияти таркиб топди. Ўзбекистон Хорижий мамлакатлар билан дўстлик ва маданий-маърифий алоқалар жамиятлари кенгашида «Ўзбекистон-Малайзия» дўстлик жамиятининг таъсис мажлиси бўлди. Унда жамиятнинг ташаббускор гуруҳи аъзолари, фан, маданият ва жамоат арбоблари, мамлакатимиздаги олий ўқув юртлари мутахассислари, Малайзиянинг Ўзбекистондаги элчихонаси ходимлари қатнашдилар. Мажлисда жамиятнинг 28 соҳанинг вакилларидан иборат 70 дан ортиқ аъзолари, бошқарув органлари сайландилар. Жамият Низоми қабул қилинди. Сайланган аъзолар орасида таниқли олимлар, ёзувчи ва журналистлар, санъаткор ва тадбиркорлар, ишбилармон ва дин ходимлари, турли касб эгалари бор.

«Ўзбекистон-Малайзия» дўстлик жамиятининг раиси этиб республика «Ёғмойтамакисаноат» уюшмаси раиси Азамат Бадриддинович Жамолов, раис ўринбосарлигига мазкур уюшма бўлими бошлиғи профессор Нуъмон Бобоевич Эгамбердиев сайландилар.

Мажлисда сўзга чиққан Малайзиянинг мамлакатимиздаги фавқулодда ва мухтор элчиси Шаарани Бин хожи Иброҳим йиғилганларни жамиятнинг дунёга келиши билан қутлади ва бу дўстлик ташкилоти икки мамлакат халқлари ўртасидаги ўзаро ҳамкорликни нодавлат йўли билан ривожлантиришга хизмат қилажагига умид билдирди. Шу хилдаги «Малайзия-Ўзбекистон» жамияти унинг юртида ҳам тузилажагини айтди.

Жамият раиси А.Б.Жамолов ўз сўзида Ўзбекистон билан Малайзия ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлик ҳақида тўхталар экан, Шарқий Осиёдаги бу мамлакат билан республикамиз фақат мустақилликка эришгандан кейингина яқин алоқа боғлаганлигини таъкидлади. Хусусан мустақиллигимизнинг дастлабки йилларида Президентимиз Ислом Каримовнинг Малайзияга дўстлик сафари ва у мамлакат раҳбарларининг Ўзбекистонга ташрифи вақтларида тузилган ўзаро битимларнинг ёрқин ижроси ўлароқ бунёд бўлган ўнлаб қўшма корхоналарнинг ўзбек элига хизмат қилаётганини зўр мамнунлик билан эътироф этди.

Жамият раисининг ўринбосари Н.Б.Эгамбердиев ёғ ишлаб чиқариш соҳасининг мутахассиси ҳамда олим сифатида 1995-1996 йилларда хизмат вазифаси билан Малайзияда бўлган. «Ўзбекистон-Малайзия» ёғчи мутахассис олимларининг ўзаро ҳамкорлик меморандумини тузишда қатнашган. Меморандум 1997 йилда Тошкентда икки мамлакат ёғчиларининг симпозиумини ўтказди.

Ўзбекистонлик олимнинг Малайзия ҳақидаги маълумотларга бой маърузасида дўстлик мамлакатнинг ҳудуди, аҳолиси, иқлими, дини, урф-одатлари хусусида айтган гаплари йиғилиш аҳлида катта таассурот қолдирди.

Малайзия дунё бўйича тайёрланадиган пальма ёғининг 50-55 фоизини ишлаб чиқаради, у ерда йилига 8,7 миллион тонна пальма ёғи тайёрланади. Унинг 6,5 миллион тоннаси четга экспорт қилинади. Шунингдек, бу мамлакат ёғочсозлик, нефть-газ, электроника маҳсулотлари ишлаб чиқаришда ҳам етакчи ўринда туради.

Мажлисда Ўзбекистон хорижий мамлакатлар билан дўстлик ва маданий-маърифий алоқалар жамиятлари кенгашининг раиси, академик Ж.Бўронов, Тошкент Давлат техника университетининг ректори, академик Т.Миркомилов, академик Ж.Абдуллаев, Ўзбекистон халқ шоири Шукрулло, ёзувчи М.Хайруллаев, Ўзбекистон мусулмонлари идораси раисининг биринчи ўринбосари А.Абдуллаев сўзга чиқишиб янги тузилган дўстлик жамияти республика ҳаётида муҳим ўрин тутишини таъкидладилар.

Мажлис Ўзбекистон санъат усталарининг концерти билан якунланди.

Тожибой АЛИМОВ,
«Ишонч» мухбири.

НАВРЎЗИ ОЛАМ МУБОРАК!

«Беш ёғоч» фирмаси жамоаси

Бутун Ўзбекистон халқини яқинлашиб келаётган баҳор ва гўзаллик, янгиланиш ва яшнаш шодиёнаси

- Наврўз байрами билан самимий қутлайди.

Фирмамиз эл дастурхонининг тўкинлиги учун дунёнинг турли жойларидан озиқ-овқат маҳсулотларини келтириб, Наврўз тантаналари кунларида аҳолига сидқидилдан савдо хизмати кўрсатади.

«Беш ёғоч» фирмаси дўконлари жойлашган манзилларни маълум қиламиз:

1-дўкон, Олмазор кўчаси 165-уй, тел: 45-64-66

2-дўкон, Сирғали 8 (маиший хизмат уйи ёнида) тел: 57-88-47

3-дўкон, Фарход кўчасида (Чилонзор метробекати ёнида) тел: 76-13-74

4-дўкон, Юнусобод тумани 14 квартал, Зоҳидов кўчаси 1-уй, тел: 22-33-11

5-дўкон, Алгоритм «Қизил Шарқ» мавзеси 24-квартал

6-дўкон, Тошкент тракторсозлик заводи (ТТЗ) мавзеси 4 квартал 2-уй тел: 64-75-82

ДЎКОНЛАРИМИЗГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ, АЗИЗ ЮРТДОШЛАР!

Сизларга хизмат қилишдан беҳад миннатдормиз.

Барчангизга сиҳат-саломатлик, тинчлик ва осойишталик, баҳорий кайфият тилаймиз!

Besh-Yogoch

Камоли эҳтиром билан
«Беш ёғоч» фирмаси жамоаси

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ЯНГИЛИКЛАРИ

Тожикистон ҳукумати БМТнинг бу ердаги вакилига Мулло Абдулло бошчилигидаги 200 кишилик ислом жангарилари пойтахтдан 140 км Шарқда жойлашган ҳарбий текширув пунктига ҳужум қилганлиги ҳақидаги норозилик хатини топширган. Маълум қилинишича, бу гуруҳ ушбу пунктни эгаллаган ва хизматчиларнинг қуролларини тортиб олган. Шунингдек, хатто ҳукумат қўшинлари билан бирлашган муҳолифат кучларига қарашли оз миқдордаги қурол-яроғ топширилганлиги айтилади.

***

Тожикистон милицияси ходимлари одамларни ўғирлаб олиб қочиш билан шуғулланган ўн кишини қўлга олганлар. Тинтув чоғида улардан автомат, граната ва анчагина ўқ-дори чиққан.

***

Қирғизистон пойтахти Бишкекда Қозоғистон, Ўзбекистон ва Қирғизистон ҳукумат бошлиқларининг учинчи ўзаро учрашуви бўлиб ўтди. Улар Урежондаги сув ва энергия ресурсларидан фойдаланишга доир, шунингдек, халқаро концорциумлар ташкил этиш ўзаро интеграция жараёнини чуқурлаштириш масалаларини муҳокама қилишган. Учрашув якунида қатнашувчи мамлакатлар ўртасида гидроэнергетика соҳасига оид беш йилга, соғлиқни сақлаш ва экологияга оид уч йилга мўлжалланган ҳужжатлар имзоланди. Бошқа масалалар хусусида ҳам фикр алмашилди.

***

Қирғизистон матбуотига қараганда республика Олий Мажлисининг навбатдаги йиғилиши кун тартибига конституцияга баъзи ўзгартишлар киритиш лозимлиги билдирилмоқда. Бунга сабаб халқ депутатлари томонидан асосий қонундан четга чиқиш ҳоллари юз бераётганлигидадир. Чунончи, конституциянинг тўртинчи моддасига кўра ҳукумат аъзолари депутат бўлмайди дейилган. Маълум бўлишича, 22 халқ ноиби бу моддага хилоф иш қилишган. Уларнинг орасида шаҳар ҳокимидан тортиб парламентдаги амалдоргача бор.

***

Туркманистон ташқи ишлар вазири Қ.Тўқаев Эрон ташқи ишлар вазири билан учрашиб, Каспий денгизининг мақомига оид ва бошқа иккала томонни қизиқтирган масалалар хусусида суҳбатлашишган.

Мозийга назар ташлаб...

МАЪРИФАТ ЗАҲМАТКАШЛАРИ

Ҳали бери менинг ёдимдан чиқмайди, ёшлигимда кўрган эшитганларим. Йигирманчи йилларнинг бошланиш пайтлари Қорасувдаги Жўрабек мачити ёнида Умар тақачи устахонасида от ва эшакларга тақа қоқилаётган чоғи Оқ уй томондан ўқ овозлари эшитилиб қолди. Биз болакайлар ўша томонга қараб чопиб кетдик.

Катта тош кўлда чанг-тўзон, қий-чувлар. Ажабо, бу нима экан? Етиб борганимизда чамаси мингдан ортиқ маҳбуслар атрофини ўраб, қўлида бешотарлари билан ҳайдаб келаётган соқчилар тобора кўпайиб бораётган одамларни четлатар, нон-пон бермоқчи бўлганларни чўчитмоқчи бўлиб, осмонга ўқ узишарди.

Болакайлар шу оломон билан ўралашиб кетаяпмиз. Қизиғи шундаки, олдинги қаторда хўрланган, соч-соқоллари ўсиб кетган саллали домла-эшонлар, узун қора кийимли поплар ҳам ёнма-ён боришарди. Уларни Фарғона томондан олиб келишаётганини айтишди.

Шу нарса кўз ўнгимда муҳрланиб қолдики, оқ яктакли кўкраги очиқ барваста, келишган, мўйловли йигит овозини борича юракдан чиқариб ашула айтиб борарди:

Исфара гумни девори,
Деворида чумоли,
Чумолича йўқлинда
Аристантни уволи»

Бу ҳазин қўшиқ ҳанузгача хотирамда сақланиб қолган. Соқчилар маҳбусларга бирор емиш бергани қўймас, атрофда одамлар кўпайишиб кетса осмонга қаратиб ўқ отиб, уларни қўндоқ билан, ҳатто найза билан ҳам суриб, итариб ташлашарди.

Қорасув гузарига яқинлашганда, ҳалиги кўкраги ёлли дов йигит ашуласини баралла авжига чиқариб, ҳаммани ҳаяжонга солди:

Испара ГУМни девори,
Деворида мергани,
Етимчалар йиғлайди
Қани дадам келгани...

Қўшиқ овози ҳар ёнга жуда бошқача тароват билан таркаларди. Биз югургилашиб бораётиб, мен чаққонлик билан пайт пойлаб онам берган нонни маҳбусларнинг бирига тутқазганим ёдимда. Сўнгроқ отамдан билсам, уларни Исфара турмасидан ҳайдаб келишаётган бўлиб, шу яқин орадаги кейинроқ хотинлар турмаси бўлиб кетган Туясаройга қамашаркан ва шу ердан бошқа турмаларга итоб қилишаркан.

Сафга тизилиб, аранг судралиб бораётганларнинг орқасидаги қўқонаравага бир неча одам ортилган бўлиб, устига эски палос ёпилган, буларнинг ўлик ё тириклигини билиб бўлмас эди.

...Ўша одам қадр-қиммати ерга урилган қатағон йилларда арзимас нарса учун бирор баҳона билан ҳибсга олишлар одат тусига кириб қолганди. Машҳур эл севган ҳофиз Ҳамроқул қори ҳам ҳақиқатга яқинроқ ашуласи учун қамалиб кетган эди-да! Мана унинг турмадаги юракдан айтган ашуласи:

Ётаман маҳбус бўлиб
Ўйланг аго токайгача,
Йўқ бўлиб йўқловчиси
Мен бунда ётсам яхшиму?
Муттаҳамлар дастидан
Туҳматга ботсам яхшиму?
Айни меҳнаткашни
даврида
Қамалсам яхшиму,
Ётаман маҳбус бўлиб
Ўйланг аго токайгача?!

Қамоқхоналарнинг ташқи муҳит билан алоқа қилишлари мутлақо иложсиз эди. Шу ҳақда ҳикоя қилиб берган дўстимнинг гувоҳлик беришича, бир маҳбус неча ойлаб ётиб, ўзининг бегуноҳлиги ҳақида ҳеч ким ва ҳеч қаерга арзи додини айтолмаган. Ўйлаб юриб хат ёзишнинг иложини топгандай, қалам-қоғоз қидиришга тушган. Ҳожатхонада бир амаллаб кесакка ўралган мактубни чопонидан ситиб олинган иплар билан боғлаб бир инсофли инсон уйимга етказар деган умидда пайт пойлаб девордан ошириб отиб юборган экан. Ўша виждонли одам қўлига тушиб, уйига етиб берган номанинг мазмуни:

Унда уйидан судраб олиб чиқиб кетаётганларидан тортиб зорланиб ёзилган:

Етти ёшу тўрт яшар
Қолди менинг болаларим,
Бормикан бошини силаб
Нон бергучи ёронларим.

Йиғлаб айтди Хошимим
Дада, қаерга борасиз?
Орқасидан Лолахон
Бўзлар қаерга борасиз?

Йиғлама жоним қўзим
Турма деган жой бораман,
Тез ҳақиқат қилсалар
Сал кунда қайтиб
келаман.

Турмага бориб жой олдим
Одиночка хонасидан,
Мен ётибман бунда ночор
Душманларим иғвосидан..

Яна хаёлим тошкўчадан ҳайдаб кетилаётган бахтсизларда. Уларнинг орасида Фитрат, Қодирий, Чўлпон каби халқимизга маърифат, ҳуқуқни сингдириб, уларнинг кўзини очгучи ўнлаб билимдон оқиллар бўлганини мана энди биляпмиз.

Педагогика институтида бизга дунё адабиётидан чуқур таништирган домлаларим Ҳамид Сулаймон, ака-ука Абдураҳмоновларнинг ҳибсга олингани хаёлимдан кетмайди! Уларнинг гуноҳи нима?! Биз толибларни нодир дунё адабиётларидан баҳраманд қилиб, зеҳнимизни ўткирлаштириб борганларидами?

Бу ҳам камлик қилгандек урушдан кейинги йилларда талантли адибларимиз Шукрулло, Саид Аҳмад кабиларнинг ҳибсга олиниши кимга керак бўлиб қолганди ўзи? Шулардан Москвага қандай хавф-хатар туғилиши мумкин экан? Буларнинг маъносига энди етаяпмиз. Халқимизнинг «кўзи очилиши»дан, ўз ҳақ-ҳуқуқларини чуқурроқ англаб олишларини Қизил Империя ҳеч ҳам хоҳламасди. Шунинг учун сал бўлса-да назарга тушган маърифатли кишилар қаттиқ таъқиб остида яшашарди.

Шуларни ўйлаб, бугунги кунимизга, истиқлолимизга шукроналар қиламан. Бугунги ёруғ кунларга етиб келганимдан бахтиёрлигимни ҳис этаман. Энди бизнинг олға томон алп юришимизни ҳеч ким тўхтатолмайди. Ўзбекнинг юриши Амир Темур бобомизники каби қатъиятли, кучли тўфондек тинмай авж олаверади. Айниқса, ҳозирги мустақил ҳур жумҳуриятимизга тўсиқ бўладиган куч дунёда йўқ. Тараққий топиб, авж олиб, дунёга машҳур буюк давлатга айланиб бораверамиз.

Раҳимжон УБАЙДУЛЛАЕВ.

МАКТАБ — КЕЛАЖАК КЎЗГУСИ

Мамлакатимизда таълим тизимини ислоҳ этиш, таълим-тарбия ишларини замон талаблари асосида тубдан яхшилаш борасида муҳим ишлар қилинмоқда. Президентимиз таълим ишини давлат сиёсатининг асосий ва устувор йўналишларидан бири этиб белгиладилар.

Таълим ислоҳотини жадал ривожлантириш ва бу соҳага янгича иш юритиш тамойилларини жорий этиш борасида Ўзбекистон Олий Мажлиси қабул қилган Кадрлар тайёрлаш бўйича миллий дастур ва «Таълим тўғрисида»ги қонун муҳим аҳамиятга эга бўлди. Зотан, айнан ана шу ҳужжатларда таълимнинг демократик тамойиллари, уни турли шакл ва босқичларда амалга ошириш йўлйўриқлари асослаб берилди. Маълумки, илгари, собиқ совет тузуми даврида таълим-тарбия ҳам мафкура ҳукми остида қолган эди. У даврларда баркамол инсон, етук мутахассис эмас, балки ғоявий, мафкуравий жиҳатдан «соғлом шахс»ни «тарбиялаш» асосий ўринда турар эди.

Мен ўзим ўқитувчиман ва таълим соҳасида кўп йиллар хизмат қилган инсон сифатида бугун миллий таълим тизимимизда юз бераётган ўзгаришларнинг моҳиятини ҳамда баъзан пайдо бўлиб турган айрим муаммоларнинг сабабларини жуда яхши тушунаман. Бугунги кунда фақат ўқув-тарбия жараёнига эмас, балки мактабларнинг моддий-техникавий асосини мустаҳкамлашга ҳам муносабатнинг ўзгараётгани ғоят қувончлидир. Бу ҳол мамлакатимиз Президенти томонидан 1997 йил 6 октябрда имзоланган «Таълим-тарбия ва кадрлар тайёрлаш тизимини тубдан ислоҳ қилиш, баркамол авлодни вояга етказиш тўғрисида»ги фармоннинг ҳаётга жорий этилаётганининг натижасидир. Маълумки, ушбу фармонда мулкчилик шаклидан қатъий назар, барча ташкилот ва муассасаларнинг таълим-тарбия ва кадрлар тайёрлаш тизимини ислоҳ этиш билан боғлиқ фаолиятини мувофиқлаштириш ҳамда халқаро донорлар, хорижий инвесторлар, жамғарма ва жамоат ташкилотларининг маблағларини таълим соҳасига жалб этиш ва улардан унумли фойдаланишга шароит яратиш кўзда тутилган эди. Энг қувончли жиҳати шундаки, ана шу шартлардан бири — турли мулк шаклидаги корхоналар маблағларини таълим муассасаларига жалб этиш бизнинг Тошкент шаҳар, Чилонзор туманидаги Т. Дадашев номли 128-сонли мактабимиз мисолида амалга оша бошлади. Гап шундаки, туман ҳокимининг махсус фармойишига биноан туман ҳудудида жойлашган «Ўзмаком» Ўзбекистон —Малайзия қўшма корхонаси мактабимизни ўз ҳомийлигига олди.

Дастлаб қўшма корхона бош директори Раҳматжон Юнусовнинг ўзлари мактабимизга ташриф буюриб, жамоамиз билан суҳбатлашдилар. Мактабнинг моддий аҳволидан бохабар бўлдилар. Ҳақиқий аҳволдан воқиф бўлгач, қишки таътил кунлари мактаб ошхонаси, зали, сув тармоқларини тубдан таъмирлаб беришни ваъда қилдилар ва бу иш айтганларидек вақтида адо этилди. Яқинда бу корхона билан яна бир хайрли тадбир хусусида келишиб олдик. Яъни улар мактабимизни 1998—99 ўқув йили олдидан яхшилаб таъмирдан чиқариб бериш мажбуриятини олдилар. Бу ҳақда икки томонлама шартнома имзоладик. Бу ишларнинг дебочаси сифатида ҳозирданоқ мактабимиз ҳисоб рақамига турли хил жиҳозлар сотиб олиш учун 77 минг сўм таъмирлаш ишлари сметасини ҳозирлаш учун 80 минг сўм пул ўтказилди. Мактабимиз жамоаси, ўқувчилар, ота-оналар «Ўзмаком» қўшма корхонаси раҳбариятидан беҳад миннатдор. Илойим умрларидан барака топишсин.

Аммо қани эди ҳамма корхона ва ташкилот раҳбарлари ҳам ана шундай қўли очиқ, сахий, маърифатпарвар, давлат сиёсатини тўғри тушунадиган бўлса. Афсуски, ҳаммаси ҳам шундай эмас. Айримларининг олдига ёрдам сўраб боргудек бўлсангиз, «Мактабдан бошқа ташвишим ҳам етарли», деб иддао қилади. Ҳолбуки, у ёрдам берса бегоналарга эмас, ўз юртининг болаларига, ўз юрти ва халқининг келажагига ёрдам берган бўлади. Аслида ўта тор фикрловчи бундай кимсалар ўтмиш қайдаю келажак қайда — фарқига бормайдилар. Мактаб — келажагимиз кўзгуси. Унинг бугунги аҳволига қараб, халқимизнинг келажаги қандай бўлишини башорат қилиш мумкин.

Бугунги кунда таълим-тарбия масканлари, хусусан, мактаблар олдида иккита муаммо айниқса долзарб бўлиб турибди. Буни аксарият зиёлиларимиз яхши тушунади. Уларни бартараф этиш йўллари Кадрлар тайёрлаш бўйича миллий дастурда ҳам кўзда тутилган. Булар, аввало, юксак малакали мутахассисларнинг танқислиги ва иккинчиси — мактабларнинг моддий-техникавий базаси ночорлигидир. Бу муаммоларни фақат давлатнинг ёрдами ёки шу соҳа ходимларининг саъй-ҳаракати билан ҳал этиб бўлмайди, балки уларга бутун жамиятни жалб этиш лозим. Шундагина кутилган натижаларга эришамиз, шундагина мактабларимиз буюк келажак бешигига айланади.

Хайриятки, халқимиз орасида илм-маърифатга қайишадиган, унга имкон қадар ёрдам беришга уринадиган инсонлар ҳам кўп. Шулардан яна бири Чилонзордаги Биринчи Чархи камолон маҳалласининг оқсоқоли Турғун ҳожи акадир. У киши маҳалла аҳлини, ёшланг ва кексаларни мудом мактабимиз ишларидан бохабар бўлиб туришга, лозим фурсатларда ёрдам беришга даъват этиб келадилар. Бундай инсонларга таъзим этамиз ва Оллоҳ сизларга икки дунё саодатини адо этсин, деймиз.

Олимжон БОЙҚЎЗИЕВ,
Чилонзор туманидаги
Т. Дадашев номли 128-ўрта
мактаб директори.

Спорт Спорт Спорт Спорт Спорт

КИКБОКСИНГ ЮЛДУЗЛАРИ ЕТИШМОҚДА

Кикбоксингни ҳақиқий эркаклар спорти деб бежиз айтишмайди. Зеро, ушбу тур бўйича ҳам сўнгги йилларда мисли кўрилмаган ютуқлар қўлга киритилмоқда. Яқинда Тошкентда «Кикбоксинг юлдузлари гиёҳвандлик ва ўсмир жиноятчилигига қарши» шиори остида Ўзбекистон ва Қозоғистон ўртоқлик учрашувлари бўлиб ўтди. Сўнгра Чимкентда бунга жавоб турнири ҳам ўтказилди. Биз турнирнинг нега айнан ушбу шиор остида ўтказилгани боиси билан қизиқдик. Суҳбатдошимиз Ўзбекистон кикбоксинг Федерацияси президенти Ботир Зокиров бизга қуйидагиларни сўзлаб берди:

- Худди шу шиор остида Акмалада панкратион, яъни эркин кураш олиб бориш (бу ерда ҳамма услубларни қўлласа бўлади) бўйича Овроосиё чемпионлигига даъвогарларни чақириб мусобақа ўтказишмоқчи. Бунга биздан ҳам 2 спортчини таклиф қилишди. Бу мусобақалар матбуот орқали ёритилганда, кишилар, айниқса, ёшлар, ўсмирлар шу спорт ҳақида ўзларига тегишли тушунчалар олиб, кикбоксинг деганда қандайдир «мафия»ларни тушунмасдан, балки яхши спорт эканлигини, бунинг саломатликка фойдаси катта эканлигини тушунгач, ўз фарзандларини шундай спорт тўгаракларига беришади. Шу орқали спорт билан шуғулланувчиларнинг сони ҳам кўпаяди. Ёшлар бўш вақтларида бекорчи, бемаъни ишлар билан шуғулланмай, сигарета чекмай, спортга боришса, ўзи учун фойдали бўлган нарса билан шуғулланса, дейман.

- Матбуот орқали спорт кенг ёритилмоқда. Шу орқали кикбоксингга келувчи ёшларнинг сони кўпайяпти, деяпсиз. Аксарият ёшлар келмоқдами ёки катта ёшлиларми?

- Умуман, турли ёшдагилар келишмоқда. Агар Акмал Зокировни оладиган бўлсак, бу йигит ҳарбий хизмати тугагач, шу спорт билан шуғулланиш учун бизнинг «Билур» клубимизга келган. Бунга 5 йил бўлди. Шу беш йил мобайнида Прага шаҳрида жаҳон чемпиони бўлди ва иккинчи жаҳон чемпионатида кумуш медаль соҳиби бўлди. 20 ёшидан спортга келган Акмалжон ҳар хил уюшмалар бўйича жаҳон чемпионатларида ҳеч бўлмаганда совриндорлар сафидан ўрин олмоқда. Эртага Чимкентга жўнайдиган 44 спортчининг 20 нафари Акмал Зокировнинг шогирдларидир. Клубимизда турли ёшдаги кишилар, ҳаттоки 60-70 ёшлилар гуруҳлари очилган.

Бу гуруҳлар учун керакли тавсияларни, турли ёшдаги спортчилар билан ишлаш методларини барчамизнинг устозимиз педагогика фанлари номзоди Шокир Назарович Зокиров ўргатиб борадилар.

- Яқинда якунланган Қозоғистондаги халқаро турнир натижалари ҳақида ҳам тўхталсангиз.

- Қозоғистоннинг Манкет шаҳрида ёшлар ўртасида профессионаллар ўртасида халқаро турнир бўлиб ўтди. Унда республикамиз терма жамоаси аъзоси бир неча бор Ўзбекистон чемпиони, ёшлар ўртасида жаҳон чемпионати иштирокчиси ва Қирғизистон ҳамда Қозоғистон очиқ чемпионатлари чемпиони Темур Муҳаммаджонов ўзидан катта спортчига қарши рингга чиқди. Биринчи раундда қозоғистонлик спортчининг қўли баланд келди. Иккинчи раунд бўлса дуранг натижа билан якунланди. Ҳал қилувчи раунд эса навбатдагиси бўлди. Темур рақибини накаутга учратиб, нафақат ғалаба қозонди, балки ўз ёшида Осиёда ҳам кучлилигини яна бир бор исботлади. Темур Муҳаммаджонов сўнгги йилларда кўплаб нуфузли мусобақаларда ғолибликни қўлдан бой бермай келяпти. Биз келажакда унинг жаҳон чемпионлигига ҳам кўтарилишига умидвормиз ва барча тайёргарликларимиз шунга қаратилган.

- Раҳмат, Ботир ака биз ҳам ушбу эзгу ниятларингиз доимо йўлдош бўлишини тилаб қоламиз.

Дониёр ЮСУПОВ
суҳбатлашди.

"ПГС" ФИРМАСИ
ҚУЙИДАГИЛАРНИ СОТАДИ:

Ресторанлар, кафе ва ошхоналар, ишлаб чиқариш ва маиший бинолар, шовқинсиз юқори самарали иситиш учун ҳар хил қувватдаги иситгичлар — калориферлар.

Нархи 45000 сўмдан 50000 сўмгача.

Ташкилот ва корхоналардаги; шифохона, санаторийлардаги; дам олиш уйлари, меҳмонхоналардаги; спорт комплексларидаги ҳаммомларнинг САУНАлари учун махсус даволаш электр ускуналари.

Кичик нонвойхоналар \4 хилдаги: 160,80,32 ва 8 буханка нон пишириш қувватига эга

Мурожаат учун манзил:
Тошкент шаҳри С.Раҳимов метро бекати.
Тел: (3712) 79-14-29, 79-38-54.

ИШОНЧ — Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси муассис

Бош муҳаррир: Саидакром САИДВАЛИЕВ

Бош муҳаррир қабулхонаси-56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари-56-52-89
Масъул котиб - 56-52-78
БЎЛИМЛАР:
Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт-56-82-79. Ахборот ва спорт-56-87-63. Маънавият ва маданият - 56-82-79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш - 56-85-43.
Тижорат ва ҳуқуқ -56-85-66.
ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Жиззахда - 3-82-18, Наманганда - 6-22-10, Самарқандда - 35-64-24, Фарғонада - 24-58-43, Урганчда - 6-03-40, Қаршида- 5-33-71.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
Сотувда эркин нархда.
Манзилимиз: 700165,
Тошкент шаҳри, «Бухоро»
(собиқ «Правда Востока») кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи: 133; 134

Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй. Буюртма Г— 01071. Нусхаси — 24.738. Босишга топшириш вақти — 21.00 Топширилди 21. 00 Масъул навбатчи: Абдулла АЙИЗОВ.